

De Kleine Wereld
Daltonschool

Ondersteuningsdocument 2020-2021

Zelfstandig waar het kan, ondersteund waar nodig

De Kleine Wereld
Jachtlustplein 30c Twello
7391 KH Twello
www.dekleinewereld.skbq.nl
ib.dkw@skbg.nl
Tel. 0571 272284

Voorwoord

Op De Kleine Wereld streven we naar onderwijs dat zo goed mogelijk is afgestemd op de leerling opdat deze zich optimaal kan ontwikkelen. Voor de ene leerling zijn de onderwijsbehoeften duidelijk en is afstemming van onderwijs snel bereikt. Voor de andere leerling is er meer nodig om de onderwijsbehoeften duidelijk te krijgen en het onderwijs goed af te stemmen. De ene leerling ontwikkelt zich zelfstandig en zonder veel hobbels, de andere leerling heeft voor een optimale ontwikkeling meer ondersteuning nodig en komt meer hobbels op zijn of haar pad tegen.

Het duidelijk krijgen van de onderwijsbehoeften en het afstemmen van onderwijs en ondersteuning gebeurt in overleg tussen kind, leerkracht en ouders en waar nodig ook met hulp van de intern begeleider en de deskundigheid uit het netwerk van de school. Middels de route voor handelingsgericht werken en een duidelijke, transparante ondersteuningsstructuur gaan we voor zo goed mogelijk passend onderwijs.

Handelingsgericht- en opbrengst gericht werken heeft een vaste plek gekregen in de ondersteuningsstructuur van onze school. De leeropbrengsten worden systematisch in kaart gebracht. Leerkrachten en leerlingen werken doelgericht en maken samen met ouders en daar waar nodig andere betrokkenen op basis van onderwijsbehoeften van de leerlingen expliciete keuzes t.a.v. leerstof, werkvormen, aanpak- en differentiatievormen.

De werkwijze sluit aan bij de missie, visie en doelstellingen van het SWV IJssel-Berkel, waar onze stichting SKBG deel van uitmaakt, en de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs. Alle kinderen in de regio gaan succesvol naar school en we richten ons op preventie; regulier waar het kan, speciaal waar het moet. Passend onderwijs is gebaat bij een optimistische en pedagogische denkwijze; we richten ons op wat kinderen wél kunnen en denken in oplossingen.

We zijn een Daltonschool, dat betekent dat we ook in de ondersteuning de leerling, leerkracht en ouders zoveel mogelijk in hun kracht zetten en zo veel mogelijk zelf de regie laten houden. “Wat lukt? Wat lukt nog niet? Wat heb je al gedaan? Wat kun je nog doen? Wat is je vraag naar anderen? Welke ondersteuning heb je nodig en aan wie kun je die vragen?” Iedereen betrekken en de verantwoordelijkheden daar laten waar ze horen, dat werkt het beste, biedt de meest duurzame oplossingen en geeft kracht.

Dit ondersteuningsdocument geeft inzicht in de organisatie van de ondersteuning op individueel-, groeps- en op schoolniveau. Voor het bovenschoolse gedeelte van de organisatie van de ondersteuning aan leerlingen verwijzen we naar het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband IJssel-Berkel. Het document is een leidraad voor het handelen van de leerkrachten. Het heeft een dynamisch karakter, wat betekent dat het jaarlijks geëvalueerd en daar waar nodig bijgesteld wordt.

Het document is ook in te zien via de website.

Opmerkingen die tot verbetering leiden zijn van harte welkom.

September 2020
Ilja Sibbing
Intern begeleider
De Kleine Wereld
SKBG

Inhoudsopgave

1. Kaders waarbinnen onze leerlingenondersteuning is ontstaan	4
1.1 Onze missie en visie	4
1.2 Passend Onderwijs	4
2. Ondersteuning op schoolniveau	6
2.1 Basisondersteuning	6
2.2 Deskundigheid leerkrachten	6
2.3 Interne organisatie van het onderwijs en de leerling-ondersteuning	7
2.3.1 Handelingsgericht werken (HGW)	7
2.3.2 Ondersteuningsroute	8
2.3.3 Opbrengstgericht werken (OGW)	10
2.3.4 Opbrengstgericht Passend Onderwijs (OPO)	10
2.4 Externe deskundigheid	14
2.5 Hoe wordt binnen de school op speciale onderwijsbehoeften gereageerd?	14
2.6 Positief leefklimaat	14
3. Ondersteuning in en rondom de groep	17
3.1 Didactische modellen	17
3.2 Signaleringsinstrumenten	18
3.2.1 Signaleringsinstrumenten op cognitief gebied	19
3.2.2 Signaleringsinstrument op sociaal-emotioneel gebied	20
3.3 Registratie-systemen	20
3.4 Groepsoverzichten	21
3.5 Collega's	24
3.6 Remedial Teacher	24
3.7 De intern begeleider	24
4. Ondersteuning aan de leerling	26
4.1 Passend onderwijs voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong op cognitief gebied	26
4.2 Passend onderwijs voor kinderen met leesproblemen of dyslexie	27
4.3 Passend onderwijs voor leerlingen met rekenproblemen en dyscalculie	30
4.4 Passend onderwijs voor kinderen met andere specifieke onderwijsbehoeften	31
4.5 Ontwikkelingsperspectief (OPP) en eigen leerlijn	31
4.6 Passende Materialen	32
4.7 Verlengde leertijd	33
4.8 Aanmelding en procedure zorgplicht	34
5. Dossier en archivering	37
5.1 Het leerling-dossier	37

6.2	Groepsmappen	37
6.3	Map interne begeleider	39
6.	De planning	40
6.1	De afname en verwerking van de toetsen en observaties	40
6.2.	Jaarplanning IB'er	41
7.	Kwaliteitsverbeteringen leerlingenzorg	44
8.	De taakverdeling	48
8.1	De directeur	48
8.2	De intern begeleider	48
8.3	De groepsleerkracht	48
9.	Verantwoording besteding Passend Onderwijsgelden	50

Bijlagen:

1. Stroomschema Zorgplicht
2. Stroomschema Ondersteuningsroute
3. Groepsbespreking als onderdeel van de cyclus opbrengst gericht werken
4. Gedragsprotocol
5. Kalender ondersteuningsroute 2019-2020
6. Onderwijsbehoeften hoog-sensitieve kinderen

1. Kaders waarbinnen onze leerlingenondersteuning is ontstaan

De manier waarop de leerlingenondersteuning op De Kleine Wereld is vormgegeven is ontstaan vanuit onze missie en visie en door wettelijke richtlijnen en maatschappelijke ontwikkelingen.

1.1 Onze missie en visie

Missie: Kinderen die naar de Kleine Wereld gaan, leren in de grote wereld op eigen benen staan. Wij leren leerlingen functioneren in een complexe samenleving.

Visie: Leren komt tot uiting in tal van situaties en op vele plaatsen. In het bijzonder daar waar mensen elkaar ontmoeten. De Kleine Wereld is een dergelijke ontmoetingsplaats, een bruisende school waarin kinderen kunnen experimenteren met samenwerken, samen leven en het oplossen van problemen. Een school met mooie, rijke materialen die kinderen inspireren tot handelen en onderzoeken. Met plekjes om even rustig na te denken en te leren. Ieder kind beschikt over een schat aan unieke talenten. De Kleine Wereld helpt die talenten uit te bouwen. De leerling is ondernemend en draagt verantwoordelijkheid voor zichzelf en anderen.

Vanuit onze missie richten we onze leerlingenondersteuning zodanig in dat elk kind zich ontwikkelt, leert en op verschillende manieren groeit en tot bloei komt. De meeste kinderen doen dit zonder veel hobbels en zelfstandig, sommige kinderen hebben meer ondersteuning en begeleiding hierin nodig. 'Zelfstandig waar het kan en ondersteund waar nodig.'

Onze visie op onderwijs is ook terug te vinden in de manier waarop de ondersteuning voor leerlingen is opgebouwd; de eigenheid van het kind staat centraal, ieder kind is anders en ontwikkelt zich via verschillende wegen en met verschillende begeleiding en ondersteuning. In de ondersteuning zetten we de leerling, de leerkracht en ouders zoveel mogelijk in hun kracht en laten de regie zoveel mogelijk bij henzelf "Wat lukt? Wat lukt nog niet? Wat heb je al gedaan? Wat kun je nog doen? Wat is je vraag naar anderen? Welke ondersteuning heb je nodig en aan wie kun je die vragen?" Iedereen betrekken en de verantwoordelijkheden daar laten waar ze horen, dat werkt het beste, biedt de meest duurzame oplossingen en geeft kracht.

Vanuit ons idee op school een kleine leefgemeenschap te vormen, de wereld in het klein, is iedere leerkracht op De Kleine Wereld verantwoordelijk voor alle kinderen die op De Kleine Wereld rondlopen, ongeacht de groep waarin zij zitten. Ook de ouders hebben een belangrijke rol in de schoolcarrière van hun kind. Samen creëren we een omgeving waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Niet alleen op cognitief, maar ook op sociaal-emotioneel gebied. Leerling, ouders en school vormen samen de pedagogisch driehoek.

1.2 Passend Onderwijs

In de maatschappij klinkt al lang de roep om inclusief onderwijs. Goed onderwijs zou voor elk kind in de buurt te vinden moeten zijn. Onderwijs dat kijkt naar de mogelijkheden van het kind en rekening houdt met de beperkingen. Met dit doel is de wet op Passend Onderwijs in 2014 ingegaan.

Passend Onderwijs gaat over onderwijs dat passend is voor elk kind in de leeftijd van 2 tot 23 jaar. Dus ook voor kinderen die moeite hebben met leren, bijvoorbeeld door dyslexie, ADHD, een vorm van autisme, hoogbegaafdheid, een lichamelijke beperking of moeilijk gedrag. Deze kinderen hebben extra ondersteuning of passend onderwijsaanbod nodig en elke school is verplicht deze ondersteuning en dit passend onderwijsaanbod te bieden; de zogenoemde 'zorgplicht'. In bijlage 1 staat deze zorgplicht nader toegelicht. Zie ook http://www.ijselberkel.nl/uploads/20150325_Stroomschema_1_-_Procedure_zorgplicht_SWV_IJsselBerkel.pdf Passend onderwijs betekent dus dat deze kinderen de begeleiding

krijgen, die zij nodig hebben om te kunnen leren. Liefst op de gewone basisschool. En als dat niet kan, dan in het speciaal basisonderwijs. Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet.

<https://www.passendonderwijs.nl/nieuws/animatiefilmpje-passend-onderwijs-3->

Het wettelijk kader schetst de hoofdlijnen voor de vormgeving van Passend Onderwijs, hierbij zijn de volgende uitgangspunten:

- Kinderen krijgen zo goed mogelijk onderwijs;
- Ouders zijn betrokken bij hun kind op school;
- Leraren zijn goed toegerust;
- Scholen werken samen met jeugdzorg en gemeenten;
- Doelmatige investeringen.

De schoolbesturen in het Samenwerkingsverband spreken af hoe Passend Onderwijs voor iedere leerling zo goed mogelijk kan worden gerealiseerd. De kwaliteit van de basisondersteuning in het onderwijs moet voldoen aan door de onderwijsinspectie vastgestelde normen. We verwijzen voor de invulling daarvan naar het volgende hoofdstuk en naar het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband IJssel Berkel, deze is te vinden op de site van samenwerkingsverband IJssel Berkel.

<http://www.ijsselberkel.nl/ondersteuningsroute/ondersteuningsplan>

Onder 'zorgplicht' verstaat de wetgever: het geheel van maatregelen dat betrekking heeft op de onderwijsondersteuning van zittende en nieuwe kinderen (aanmelding, inschrijving en toelating). De zorgplicht ligt bij het bestuur van de school en is van toepassing op kinderen die extra ondersteuning nodig hebben om het onderwijs (met succes) te kunnen doorlopen. Als een school geen passende onderwijsplek kan bieden, heeft (het bestuur van) de school de inspanningsplicht het kind op een andere passende school te plaatsen. Om de zorgplicht waar te kunnen maken werken alle scholen voor regulier en speciaal onderwijs binnen een samenwerkingsverband met elkaar samen. Dit is niet vrijblijvend. Het doel is om gezamenlijk een dekkend aanbod van onderwijs en ondersteuning in de regio te bieden, zodanig dat kinderen - al dan niet met extra ondersteuning – een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. De schoolbesturen in het Samenwerkingsverband spreken af hoe Passend Onderwijs voor iedere kind zo goed mogelijk kan worden gerealiseerd. Ze leggen deze afspraken vast in het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband.

2. Ondersteuning op schoolniveau

De Kleine Wereld valt binnen de regio van samenwerkingsverband IJssel Berkel en volgt dan ook de afspraken die gemaakt zijn in het ondersteuningsplan van IJssel Berkel. Hier leest u wat dat voor de leerlingenondersteuning bij ons op school betekent.

2.1 Basisondersteuning

Alle scholen bieden basisondersteuning. Basisondersteuning houdt in dat de scholen zich minimaal houden aan de kwaliteitseisen die de inspectie geformuleerd heeft en dat een leerkracht in de groep om kan gaan met verschillen tussen leerlingen en lesgeeft in niveaus, met waar nodig een individuele aanpak. Alle ondersteuning geboden binnen de basisondersteuning vindt op school plaats. De ouders worden geïnformeerd over de ontwikkelingen van hun kind en worden betrokken bij eventuele specifieke ondersteuning. Er wordt verwacht dat er op alle scholen:

- Gewerkt wordt vanuit de principes van handelingsgericht werken (HGW);
- Gewerkt wordt volgens de stappen van de 1-zorgroute;
- Opbrengstgericht gewerkt wordt (OGW);
- Een ondersteuningsteam ingeschakeld kan worden.

Standaarden basisondersteuning

Handelings- en opbrengstgericht werken in de school

1. Leerlingen ontwikkelen zich in een veilige schoolomgeving.
2. De school voert een helder beleid op het gebied van leerlingenondersteuning.
3. De school werkt handelingsgericht.
4. De school werkt opbrengstgericht.
5. De school draagt leerlingen zorgvuldig over.

Preventieve ondersteuning in de groep

6. De school heeft continu zicht op de ontwikkeling van leerlingen.
7. Ouders (en leerlingen) zijn nauw betrokken bij de school en de ondersteuning.
8. Leerkrachten stemmen het onderwijs af op de verschillen in ontwikkeling tussen kinderen.

Lichte ondersteuning in de groep

9. De school beschikt over kennis en vaardigheden op het gebied van (lichte) onderwijsondersteuning.
10. Leerkrachten zijn in staat om in de groep lichte onderwijsondersteuning te bieden.
11. Voor een leerling die extra ondersteuning nodig heeft, stelt de school een ontwikkelingsperspectief op.

Speciale ondersteuning in samenwerking met externe partners

12. De school werkt samen met relevante partners in en om de school.
13. De school heeft een effectief ondersteuningsteam.

Op De Kleine Wereld doen we ons uiterste best om te zorgen dat ál onze kinderen leren. Of een kind *gewoon* of *anders* leert, we doen alles binnen ons vermogen om te zorgen dat hij/zij zich cognitief én sociaal kan ontwikkelen en tot bloei kan komen.

Daartoe hebben wij op De Kleine Wereld:

- Een team met ervaren leerkrachten, intern begeleider en directeur die zich blijven ontwikkelen op de gebieden waar vernieuwing of meer deskundigheid gewenst is (zie paragraaf 2.2);
- Een planmatig georganiseerde ondersteuningsstructuur waarin de ontwikkeling van kinderen goed gevolgd kan worden en er tijdig en passende stappen gezet kunnen worden als de groei niet conform verwachtingen is (zie paragraaf 2.3);
- Lesmodellen, lesmethodes en didactische werkvormen die gericht zijn op goed omgaan met verschillen en elke leerlingen betrokken maken en houden (zie paragraaf 3.1).

In bijlage 2 worden bovengenoemde niveaus van ondersteuning en de weg die bewandeld wordt wanneer er meer ondersteuning nodig blijkt te zijn om een kind succesvol naar school te laten gaan, schematisch weergegeven. Zie ook : http://www.ijsselberkel.nl/uploads/20140513_Stroomschema_3_-_Ondersteuningsroute_SWV_IJsselBerkel.pdf.

2.2 Deskundigheid leerkrachten

Op De Kleine Wereld werken leerkrachten in een team waarin ieder elkaar stimuleert en verder brengt. Twee à drie keer per week worden lessen gezamenlijk voorbereid opdat van elkaar geleerd wordt en je elkaar scherp houdt, goede ideeën worden verspreid en aanpak bevestigd. Ook tijdens de onderwijsinhoudelijke studiedagen en de teamvergaderingen waarbij de resultaten bekeken en geanalyseerd worden helpen we elkaar het onderwijsaanbod beter aan te laten sluiten op dat wat de groep of de individuele leerling nodig heeft. Alle leerkrachten zijn in staat onze basisondersteuning steeds verder

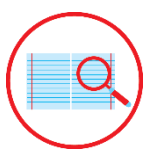
te ontwikkelen. Enkele leerkrachten hebben zich extra geschoold waardoor er veel kennis in huis is. De Kleine Wereld heeft de volgende specialisten in haar team:

- Een leescoördinator
- NT2 specialist
- Specialist onderzoekend leren
- Gecertificeerde Kanjertrainers
- Klassenkracht specialist in opleiding

Het onderwijs in de basisondersteuning is momenteel op voldoende niveau (inspectierapport 2015). Om de kwaliteit te verbeteren is in april 2018 een begeleidingstraject naar Dalton-certificering gestart opdat we middels Daltononderwijs kinderen meer betrokken maken bij hun leren en het onderwijs, kinderen zich beter kunnen ontwikkelen en wij onze visie op onderwijs en missie beter uit kunnen dragen. Voor meer info: <http://www.dalton.nl/> en onze [schoolgids](#). Door enorm enthousiasme bij het team dat voortvarend aan het werk ging en doordat leerlingen zichtbaar meer betrokken raakten bij hun leren werd Dalton in korte tijd zichtbaar in de school en ontvingen wij in december 2019 het Dalton-certificaat.

Doelgericht

Reflectie

Samenwerken

Verantwoordelijkheid

Autonomie

2.3 Interne organisatie van het onderwijs en de leerling-ondersteuning

Het team van De Kleine Wereld is continu bezig te observeren of het onderwijs voldoende is afgestemd op de behoeften van de groep of de leerlingen. We werken daartoe met ons oog op de kinderen (nemen waar), proberen te begrijpen (analyseren en verklaren), passen aan naar behoefte (plannen) en kijken wat nog nodig is (evalueren). Dit alles in contact met de kinderen, collega's en ouders.

We werken, zoals van ons verwacht wordt, handelingsgericht (HGW), opbrengst gericht (OGW), met schoolonderwijs plannen waar dat kan, met groepsplannen waar dat nodig is en met individuele plannen of ontwikkelingsperspectieven waar dat moet.

2.3.1 Handelingsgericht werken (HGW)

HGW wil de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van alle leerlingen verbeteren. Het is een systematische manier van werken, waarbij het aanbod afgestemd is op de onderwijsbehoeften en de basisbehoeften van de leerlingen. Aan de hand van de kindkenmerken wordt gekeken naar het hele kind en zichtbaar welke onderwijsbehoeften het betreffende kind heeft. Met het onderwijs wordt daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden en uitgegaan van de mogelijkheden van het kind. Dit in overleg met ouders, die gezien worden als deskundige betreffende hun kind. School en ouders gaan een educatief partnerschap aan in de jaren dat het kind op De Kleine Wereld zit. Leerlingen worden middels een kindgesprek bij hun proces betrokken en leveren op deze manier een inbreng. (Formulieren voor HGW zijn te vinden in Teams en vormen de onderlegger van het gesprek tussen leerkracht, kind en ouders.)

De uitgangspunten van handelingsgericht werken zijn:

- De onderwijs- en opvoedbehoeften van het kind staan centraal;
- Het gaat om de wisselwerking en afstemming tussen kind, onderwijs en opvoeding;
- Leerkracht en ouders zijn de spil;
- Positieve aspecten van kind, onderwijs en opvoeding zijn van groot belang;

- Alle betrokken partijen werken constructief met elkaar samen;
- Sterke doelgerichtheid;
- Een systematische en transparante werkwijze.

Binnen HGW hanteren we de volgende richtlijnen:

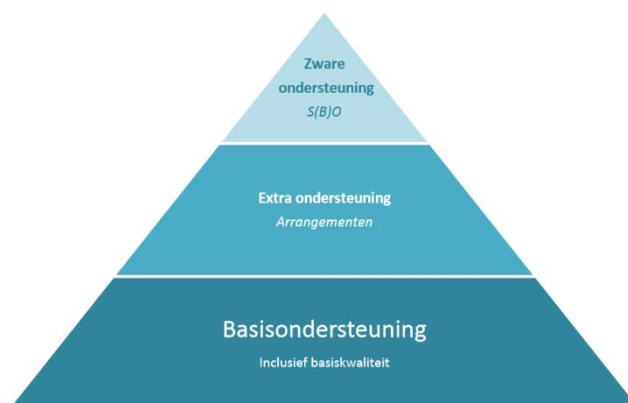
1. Laten we ouders weten dat ze welkom zijn op school en benadrukken we dat school en ouders een gemeenschappelijk belang hebben: het kind;
2. Zijn we duidelijk over de rol en verantwoordelijkheden van school en ouders;
3. Benutten we de begeleidingsstructuur van de school als kader voor communicatie;
4. Benoemen we dat het gedrag van een leerling op school anders kan zijn dan thuis;
5. Verwoorden we zowel zorgen als positieve aspecten;
6. Zijn we duidelijk over de bedoelingen van de school;
7. Maken we samen afspraken, leggen deze schriftelijk vast, geven ouders een kopie hiervan en evalueren we de afspraken.

HGW voor alle betrokkenen houdt in dat:

- De leerling wordt benaderd vanuit een pedagogisch optimistisch perspectief. (Er wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om deze leerling zo goed mogelijk te begeleiden. Er wordt gekeken waar kansen liggen.)
- De leerkracht reflecteert op eigen handelen en wordt gestimuleerd te zoeken naar een goede afstemming en interactie met de leerlingen.
- De ouders worden gezien als partner en hebben hun eigen deskundigheid in het omgaan met hun kind.

2.3.2 Ondersteuningsroute

Bij elke stap in de ondersteuningsroute is er sprake van overleg en samenwerking met ouders. De ondersteuningsroute laat zien welke stappen een school doorloopt als een kind extra ondersteuningsbehoeften heeft. Deze stappen hoeven niet altijd in een vaste volgorde doorlopen te worden. Als het nodig is, slaan we een stap over of gaan we juist een stap terug. We gaan uit van wat het kind nodig heeft.

Stap 1. Basisondersteuning in de groep

Vanuit het handelingsgericht werken zijn leerkrachten sterk gericht op de ondersteuningsbehoeften van kinderen. Leerkrachten pakken deze signalen op door onder meer observatie, kind- en oudergesprekken en het analyseren van toetsen. Zij kijken hierbij zowel naar de situatie op school als thuis. En zij verkennen niet alleen belemmeringen, maar kijken ook naar de talenten, mogelijkheden en interesses van het kind. Leerkrachten hebben regelmatig contact met leerling en ouders over de ontwikkeling van het kind.

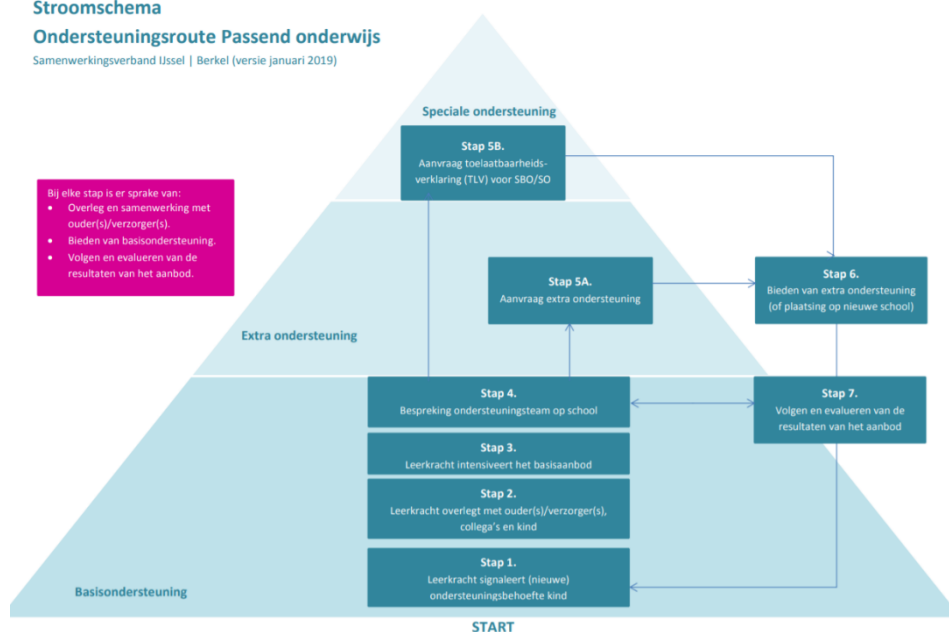
Stap 2. Lichte ondersteuning in de groep

Leerkrachten bespreken de signalen met ouders en met één of meerdere collega's, zoals de intern begeleider. Doel van deze stap is het begrijpen van de ondersteuningsbehoeften: wat heeft dit kind, in deze groep, bij deze

Stroomschema

Ondersteuningsroute Passend onderwijs

Samenwerkingsverband Ussel | Berkel (versie januari 2019)

leerkracht, op deze school en van deze ouders nodig? Het overleg geeft de leerkracht handvatten voor het bieden van lichte ondersteuning in de klas. Ook het basisaanbod zoals in de onderwijsplannen wordt beschreven valt hieronder: intensivering en verrijking.

Stap 3. Extra kortdurende ondersteuning in/buiten de groep

Om de leerling te kunnen laten groeien en ontwikkelen is meer nodig voor een korte termijn (meer leertijd, meer instructie, specifiek aanbod). De leerkracht stelt doelen en aanpak meer specifiek op en bespreekt deze met de leerling, de extra ondersteuner en de ouders en bespreekt de leerling in een leerlingbespreking met de IB-er. Een ondersteuningsplan wordt ingevuld om een ontwikkeling naar specifieke doelen voor de leerling mogelijk te maken.

Stap 4.a Langdurige extra ondersteuning of specifieke aanpak in/buiten de groep.

Om de leerling te kunnen laten groeien en ontwikkelen is intensivering of extra ondersteuning voor korte termijn niet voldoende en is meer afstemming met thuis nodig. Ouders en leerkracht komen tot één beeld van de leerling middels het HGW formulier. Ook is er **langdurig** extra leertijd, extra ondersteuning, interventies of specifiek aanbod nodig om tot ontwikkeling te komen.

*Il. met een laag leervermogen en/of Il. met meer dan 1 jaar **leerachterstand** op 1 of meer vakgebieden krijgen doelen, aanbod, aanpak beschreven in een Ontwikkelingsperspectief (OPP) met Ondersteuningsplan (OP). Dit geldt ook voor kinderen met een potentie tot cognitieve **ontwikkelingsvoorsprong** van een jaar of meer op 1 of meer vakgebieden.*

Stap 4.b Ondersteuningsteam (expertise van buiten want handelingsverlegen)

Wanneer blijkt dat intensivering van het basisaanbod onvoldoende resultaat heeft en er is **handelingsverlegenheid**, dan volgt een bespreking in het ondersteuningsteam. Deze deskundigen kunnen met hun specifieke kennis een bredere kijk geven op de ontwikkeling van het kind en op wat er nodig is aan hulp of ondersteuning. In het ondersteuningsteam bespreken we samen met ouders de vraag: wat heeft het kind nodig om een bepaald doel te behalen? Daarbij kijken we ook naar andere factoren, zoals de groep, de school en de thuissituatie. In iedere bespreking komen ook de positieve aspecten en de talenten van het kind aan de orde. De bespreking in het ondersteuningsteam heeft de volgende doelen:

- analyseren en vaststellen van de ondersteuningsbehoeften van het kind;
- bepalen welke extra ondersteuning nodig is (op school en eventueel thuis);
- maken van afspraken over uitvoering, coördinatie en evaluatie.

De school vraagt ouders formeel toestemming voor de bespreking van hun kind in het ondersteuningsteam en verwacht dat ouders bij de bespreking van hun kind aanwezig te zijn. Aan het ondersteuningsteam nemen verder deel de leerkracht, de intern begeleider, onderwijscoach (vanuit het samenwerkingsverband) en gezinscoach (vanuit jeugdhulp / Centrum voor Jeugd en Gezin). Daarnaast kunnen ook partners op afroep deelnemen aan het overleg, bijvoorbeeld een orthopedagoog.

Stap 5. Aanvragen van extra ondersteuning met arrangement

Heeft de leerling extra ondersteuning nodig die we als school niet kunnen bieden, dan wordt een arrangement aangevraagd bij SWV, Kentalis, SBO/SO of andere organisatie voor jeugdondersteuning. Samen met experts en ouders maken we een arrangement op maat. Van leerlingen met een arrangement wordt de ondersteuning beschreven in het OPP/ondersteuningsplan en uitgewisseld met Bron. De leerkracht volgt de ontwikkeling van het kind en bespreekt dit met de ouders. Daarnaast houdt het ondersteuningsteam van de school zicht op de voortgang van de ondersteuning. Minimaal eenmaal per jaar evalueert de school het OPP met de ouders. Ook is het mogelijk dat de school samen met ouders zoekt naar een andere reguliere school die de gevraagde ondersteuning wel kan bieden.

Stap 6. Bieden van extra ondersteuning elders

Als blijkt dat regulier basisonderwijs niet kan voldoen aan de onderwijsbehoeftes van de leerling wordt gekeken naar een andere plek en moet toestemming worden verleend door het SWV. Er wordt aanvraag gedaan naar een toelaatbaarheidsverklaring voor SBO of SO.

Na toekenning van het arrangement of TLV kan het vervolg zijn:

- In reguliere school, met ondersteuning van externen
- Aangepaste onderwijsvorm buiten reguliere school (SBO of SO)
- Aangepaste voorzieningen voor jeugdondersteuning onder en/of na schooltijd
- Afstemming school-behandeling ondersteuning

(Zie ook bijlage 2)

2.3.3 Opbrengstgericht werken (OGW)

Opbrengstgericht werken is erop gericht om de onderwijskwaliteit te verbeteren. De kern is dat de leerkrachten zich hun onderwijs aanpassen aan de hand van de meetbare resultaten. Opbrengstgerichtheid wil zeggen: het bewust, cyclisch en systematisch werken met als doel de grootst mogelijke opbrengst. Om de opbrengsten te verhogen is bewustwording een vereiste. Bewustwording begint met waarnemen en begrijpen.

Waarnemen

Door leerling gegevens te verzamelen (observaties, gesprekken en resultaten) nemen leerkrachten waar wat resultaten zijn van hun onderwijsaanbod.

Begrijpen

Het verbeteren van de resultaten start met een grondige analyse naar de achterliggende oorzaken. Waarom zijn de resultaten en observaties wat ze zijn? Wat zijn de achterliggende oorzaken? Wat betekenen de leerling gegevens t.a.v. de onderwijsbehoeften van de kinderen? Wat betekenen deze gegevens voor het onderwijsaanbod? Een groepsoverzicht wordt opgesteld.

Plannen

Aan de hand van die analyse wordt een actieplan opgesteld met meetbare doelen. Vaststellen van de gewenste opbrengsten zorgt voor optimale opbrengstgerichtheid. Ook worden kinderen met vergelijkbare aanpak geclusterd. De groepsplannen worden geschreven daarin komen doelen, aanbod en aanpak per niveaugroep aan de orde.

Uitvoeren

De plannen worden uitgevoerd, er wordt tussentijds geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Waarnemen, begrijpen, plannen en uitvoeren maakt passend onderwijs mogelijk. Omdat het schrijven van groepsplannen heel arbeidsintensief blijkt te zijn en daarin door de jaren heen niet veel verbetering in is gekomen is binnen het bestuur gezocht naar een effectievere manier van opbrengstgericht werken zonder groepsplannen, maar met schoolplannen. Dit staat hieronder in OPO omschreven.

2.3.4 Opbrengstgericht Passend Onderwijs (OPO)

Opbrengst gericht werken komt door de bovenbeschreven cyclus ten goede aan passend onderwijs. Alle scholen van SKBG zijn vorig schooljaar (2017-2018) een implementatietraject gestart voor Opbrengstgericht Passend Onderwijs en starten met de invoering van groepsplanloos werken; planmatig werken zonder groepsplan. Deze werkwijze is toepasbaar op vrijwel elk vak- en vormingsgebied in bijna elke onderwijssituatie en geeft handvatten om het onderwijs aan de hele groep zo vorm te geven dat het passend wordt op een manier die behapbaar is.

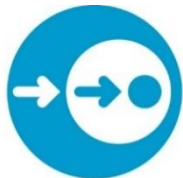
Er worden schoolambities vastgesteld, welke tot stand komen door een afwegingsproces tussen zaken als historische uitstroom, de opbrengsten van de huidige leerlingen, de instroomkenmerken, het schoolprofiel en wensen van ouders, bestuur en leerkrachten. Dit zal het startpunt vormen. Uiteindelijke doel is tweeledig: opbrengsten realiseren en passend onderwijzen. De 1-zorgroute en uitgangspunten vanuit handelingsgericht werken (HGW) hebben veel raakvlakken met opbrengstgericht passend onderwijs en blijven geborgd.

Uitgangspunten Opbrengstgericht Passend Onderwijs

van eind
naar begin

Dit uitgangspunt gaat over de context waarbinnen het onderwijs passend wordt gemaakt. Het eindpunt, de schoolambitie, bepaalt hoe de onderwijsbehoeften eruitzien en deze bepalen op hun beurt weer het onderwijsprogramma. Onderwijsbehoeften volgen uit de persoonskenmerken van een schoolpopulatie, een groep leerlingen of een enkele leerling. Je kunt niet spreken van passend onderwijs als er geen doel is dat je nastreeft.

school > groep > leerling

Opbrengstgericht en passend onderwijs start op schoolniveau. Het onderwijsprogramma van de school heeft tot doel om alle leerlingen te bedienen. Omdat groepsopbrengsten verschillen, is het zaak om per groep dit programma verder passend te maken. Tot slot gaan we voor individuele leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften het onderwijs finetunen.

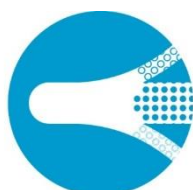
middenmoot
als vertrekpunt

Passend onderwijs vereist een ankerpunt. Dit is de middenmoot in een schoolpopulatie of in een groep. De middenmoot in de schoolpopulatie is het ankerpunt van de inrichting van het onderwijsprogramma. In een groep is de middenmoot het vertrekpunt van de leerkracht en vormt daarmee de kern van een eventuele aanpassing van het onderwijsprogramma.

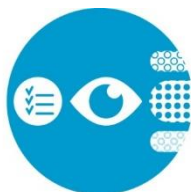
overeenkomsten
in onderwijsbehoeften

Onderwijs geven we niet aan individuen, maar aan groepen individuen met gemeenschappelijke kenmerken en onderwijsbehoeften. Leren zien we als een groepsproces waarmee we het leren van elkaar en de coöperatieve vaardigheden van leerlingen stimuleren. Groepsgewijs onderwijs zorgt ook voor een gevoel van cohesie. Chris Struiksmā verwoordde het mooi in Focus op Feiten (2009, CED-Groep): 'Elk kind is uniek, maar dat betekent niet dat een eigen leerprogramma mogelijk, nodig of zelfs maar wenselijk is.' Waar het om gaat is dat er voor elke leerling voldoende uit het onderwijs te halen is.

eerst convergent,
dan divergent

Het schoolaanbod start altijd met convergente differentiatie. Dit betekent dat een hele groep leerlingen tegelijkertijd aan één set doelen werkt en dat er verschillende aanpakken zijn om deze te realiseren: basis, verrijkt en intensief. Convergente differentiatie is met name goed voor leerlingen die de basis- of de intensieve aanpak ontvangen. De school is vrij om te bepalen wanneer zij een meer divergent aanbod doet aan de leerlingen voor wie (verdergaande) verrijking of intensivering van het onderwijs niet meer afdoende is. Zij kunnen de leerlijn respectievelijk versneld of vertraagd doorlopen.

respons
op instructie

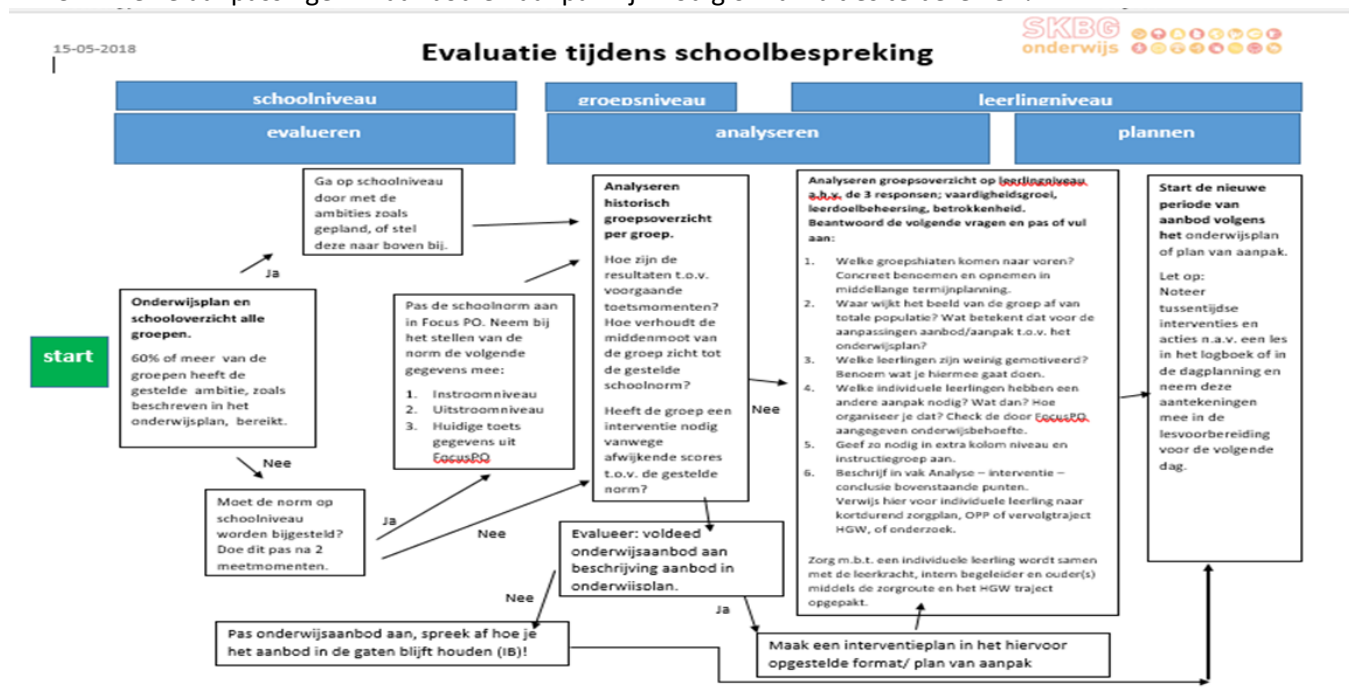
Elke leerling, elke groep en de hele schoolpopulatie laat een respons zien op het onderwijsprogramma. We onderscheiden hierin drie onderdelen: de vaardigheidsgroei, de leerdoelbeheersing en de betrokkenheid. Respons op instructie hebben we nodig om te monitoren of er sprake is geweest van opbrengstgericht passend onderwijs. Is de respons voldoende, dan gaan we door met wat we deden. Is de respons onvoldoende, dan gaan we op onderzoek uit en passen we het onderwijs eventueel aan. Natuurlijk wel in de juiste volgorde: eerst de school, dan de groep.

Ons proces van planmatig handelen doorloopt telkens een aantal basisstappen: Evalueren, analyseren, plannen en uitvoeren. Deze cyclus vindt plaats op school-, groeps-, en leerling niveau.

Tijdens een schoolbespreking staan de volgende vragen centraal:

1. Zijn de schoolambities bereikt?
2. Is het onderwijs passend geweest?
3. Welke aanpassingen in aanbod en aanpak zijn nodig om ambities te bereiken?

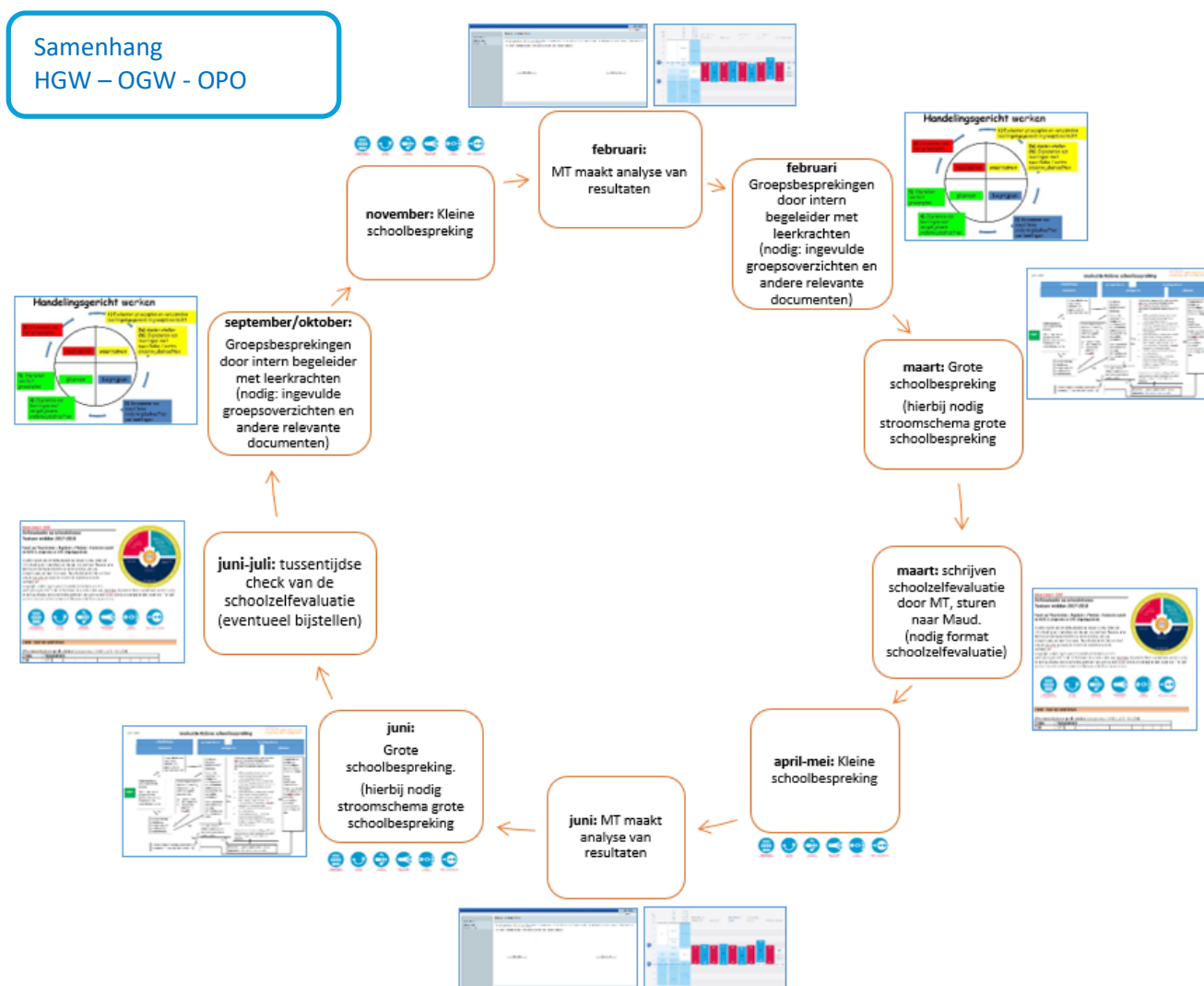

Tijdens de groepsbesprekingen wordt het volgende aangaande de groep aan collega's gepresenteerd:

- Is de groep conform de schoolpopulatie of is de spreiding en zijn de doelen anders?
- Zijn de doelen voor de groep behaald?
- Als de groepsopbrengsten te laag of hoger liggen dan de school ambitie, hoe komt dit in het aanbod of interventies terug?
- Zijn de interventies gelukt qua uitvoering?
- Zijn uit het overzicht de overeenkomstige zaken gehaald die op groepsniveau aangepakt moeten worden?
- Zijn daarna de juiste leerlingen geselecteerd: onvoldoende groei, hiaten leerstofbeheersing of onvoldoende betrokkenheid?
- Zijn de opbrengstdoelen voor de groep bepaald (ambitie school of hoger)?

- Zijn er aanvullende leerdoelen voor de groep bepaald (opbrengst/leerdoel/betrokkenheid)??
- En voor individuele leerlingen?
- Als er meer dan 10% leerlingen met ongeveer dezelfde individuele aanpakken zijn, is er dan overwogen om het onderwijsaanbod aan (een deel van) de groep structureel aan te passen?
- Is het onderwijs voor de komende periode passend, opbrengstgericht en behapbaar?
- Selectie van leerlingen voor een HGW- en/of leerlingenbespreking
- Vaststellen professionaliseringsbehoefte van de leerkracht/intern begeleider
- Vaststellen punten ter terugkoppeling naar schoolniveau
(zie ook bijlage 3.)

Na het groepsniveau volgt het leerling niveau. Leerlingen bij wie ondanks aanpassingen op school-, en groepsniveau nog steeds onvoldoende in de onderwijsbehoeften kan worden voorzien, worden uit het groepsoverzicht geselecteerd. Met deze leerlingen doorlopen we de ondersteuningsroute. Door middel van onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren en benoemen van onderwijs- en opvoedingsbehoeften wordt een individueel traject ingezet. Daarbij sluiten we aan bij de ondersteuningsroutes van ons Samenwerkingsverband IJssel-Berkeel.

2.4 Externe deskundigheid

De Kleine Wereld heeft een goed netwerk opgezet waarbinnen zij gebruik kan maken van externe expertise wanneer dat nodig is. In dat netwerk zijn de volgende expertises te vinden:

- Specialist Passend Onderwijs voor kinderen met cognitieve ontwikkelingsvoorsprong
- Logopedist
- Kinderfysiotherapeut
- GGD-verpleegkundige
- Onderwijscoach van het samenwerkingsverband
- Orthopedagoog van het samenwerkingsverband
- Dyslexie begeleiding
- Schoolmaatschappelijk werker en gezinscoach van het Centrum voor Jeugd en Gezin
- Leerplichtambtenaar
- Expert NT2
- Voorleesexpres

De onderwijscoach is een vast lid van het ondersteuningsteam en richt zich met name op de preventieve en systemische ondersteuning. De coaches hebben hierbij twee taken: het voeren van adviesgesprekken en het uitvoeren van interventies. Alle onderwijscoaches hebben brede kennis van gedrag, didactiek, communicatie en coaching. Daarnaast heeft elke onderwijscoach specifieke expertise op het gebied van hoog/meerbegaafdheid, dyslexie, dyscalculie, ontwikkelingsperspectief en/of gedrag.

2.5 Hoe wordt binnen de school op speciale onderwijsbehoeften gereageerd?

De signalering gebeurt door de leerkrachten en wordt besproken met de leerling. Vanaf dit stadium worden ouders betrokken in het vervolgtraject; de ondersteuningsroute. Na de signalering zal er een analyse gemaakt worden van de onderwijsbehoeften van deze leerling. Dit gebeurt door de leerkracht in samenspraak met ouders en waar nodig met de intern begeleider of externe deskundige(n). N.a.v. de analyse en bespreking zal met betrokkenen een plan van aanpak (ondersteuningsplan) worden opgesteld of wordt het OT opgeschaald met externen om te kunnen komen tot een passend arrangement.

Voor de uitvoering van het ondersteuningsplan beschikt de school over:

- Deskundigheid van de leerkrachten (paragraaf 2.2)
- Deskundigheid van de specialisten (paragraaf 2.2)
- Deskundigheid van extern specialisten (paragraaf 2.4)
- Passende materialen (paragraaf 4.5)
- Inzet van leerkrachten voor ondersteuning (remedial teaching)
- Een gebouw waarbij we werkruimte tot onze beschikking hebben

Het gebouw heeft extra ruimten waar kinderen individueel of in groepsverband (begeleid) kunnen werken. Daarnaast beschikt het gebouw over extra faciliteiten voor kinderen met speciale ondersteuningsbehoeften. (Speellokalen, technieklokaal, 2 aangepaste toiletten, een lift)

2.6 Positief leefklimaat

De Kleine Wereld staat voor een veilige leer-en leefomgeving. Pas in een veilige en positieve omgeving, waarin ieder zichzelf kan zijn, zich gezien en gewaardeerd voelt komt ieder tot leren. Wij streven er naar een school te zijn waar iedere leerling zich aanvaard voelt en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect en vertrouwen. Op de Kleine Wereld heerst rust en orde, vormen rituelen het bindmiddel van de dag en zijn afspraken voor iedereen duidelijk. Leerlingen worden betrokken bij het maken van de afspraken en bij manieren om deze ook goed na te kunnen leven. Leerkrachten leven het goede voorbeeld voor. Wanneer een leerling niet in machte is zich aan afspraken te houden of rituelen te volgen, wordt aan de hand van observaties en het gesprek met de leerling gekeken wat maakt dat de leerling ongewenst gedrag vertoont. Vaak ligt dat in een behoefte op het gebied van autonomie, relatie of

Verantwoordelijkheid

competent voelen. Wanneer het gesprek en verbeterplan niet werkt en het gedrag een patroon laat zien, wordt het gedragsprotocol gevolgd. Dit geeft ons richtlijnen om eenduidigheid te krijgen in het omgaan met elkaar op De Kleine Wereld. Hierbij gaan wij uit van een oplossingsgerichte werkwijze die gericht is op een positieve houding van alle partijen, d.w.z. van de leerkrachten, leerlingen en ouders. (Zie bijlage 4 voor het gedragsprotocol dat ondersteunend kan zijn aan eenduidige verwachtingen aangaande gedrag van wie dan ook op school.)

Kanjertraining

De Kleine Wereld is een KANJERSCHOOL. In iedere groep wordt de werkwijze vanuit de Kanjertraining toegepast. We willen zorgen voor een goed pedagogisch klimaat op school en richten ons op het vergroten van de sociale vaardigheden en het oplossend vermogen van onze kinderen. Op systematische wijze leren kinderen op een respectvolle, plezierige en veilige manier met elkaar omgaan. Er wordt aandacht besteed aan het bevorderen van zelfvertrouwen en zelfbeheersing. Ook wordt er gewerkt aan het verminderen van agressie en meeloopgedrag. Daarnaast krijgen kinderen handreikingen om op een goede manier om te gaan met de straatcultuur. Ook van ouders wordt verwacht dat zij met respect spreken over elkaars kinderen en opvoeding.

Bij de Kanjertraining, maar ook daarbuiten, staan de volgende Kanjerafspraken centraal:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig

De Kanjertraining maakt gebruik van petten. Deze symboliseren een bepaalde vorm van gedrag. De omschreven "petten" zijn bedoeld om een kader te geven voor het gedrag van kinderen. Je bent geen "petje", je doet op dit moment zo.

Meer informatie is te vinden op <http://kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders>

Om het groepsproces te bevorderen en de leerlingen zich onderdeel en verantwoordelijk te laten voelen voor de minimaatschappij in de groep, worden ook elementen van klassenkracht gebruikt. Voor meer informatie: <http://www.klassenkracht.nl/>

2.7 Grenzen aan ons onderwijs

De Kleine Wereld levert zoveel mogelijk passend onderwijs: gewoon waar het kan, bijzonder waar dat nodig is. Daartoe observeert het team continu of er voldoende in onderwijsbehoefte van de leerlingen wordt voorzien. Dat doen wij d.m.v. observaties, kindgesprekken, kind-oudergesprekken, meetmomenten om ontwikkeling te monitoren, resultaten van CITO-toetsen, evaluatie van groepsoverzichten, ondersteuningsplannen voor leerlingen en OPP's.

De grenzen aan de mogelijkheden van begeleiding van leerlingen in hun ontwikkeling worden op De Kleine Wereld worden bereikt wanneer er sprake is van:

- Volledige stagnatie van de ontwikkeling van de leerling op meerdere fronten gedurende een periode van meer dan **10 maanden onderwijs?? Te lang??**
- Een situatie waarin de leerling behoefte heeft aan 1-op-1 begeleiding gedurende een groot deel van de onderwijstijd
- Een groot gevoel van onbehagen op school op het sociaal emotionele vlak, waarbij bv. de veiligheid van anderen in gevaar komt

Nog andere situaties?

Het niveau van basisondersteuning is door het samenwerkingsverband vastgesteld en uitgewerkt in het ondersteuningsprofiel van de school. Deze is te vinden op de website van het samenwerkingsverband.

(<http://www.ijsselberkel.nl/besturen-en-scholen/de-kleine-wereld>) Binnen de kaders van het samenwerkingsverband zien we De Kleine Wereld als netwerkschool. Dit type school heeft de externe ondersteuningsstructuur goed op orde. Zij hebben de zorg voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften aan extern begeleiders uitbesteed.

Schoolondersteuningsprofiel

In het kader van passend onderwijs hebben alle basisscholen een schoolondersteuningsprofiel opgesteld. Dit profiel geeft een beeld van hun mogelijkheden en ambities als het gaat om het bieden van ondersteuning aan kinderen.

Het schoolondersteuningsprofiel geeft in de eerste plaats antwoord op de vraag of een school kan voldoen aan de onderwijsbehoefte van een leerling. Op basis van het profiel wordt in het algemeen duidelijk wat de school wel of niet voor een kind kan betekenen. Zo vormt het schoolondersteuningsprofiel een middel in de communicatie met ouders en kan het ouders helpen bij het maken van een schoolkeuze.

Daarnaast laat het schoolondersteuningsprofiel het professionaliseringsbeleid van scholen zien. In dit document staat namelijk beschreven waar de school staat en wat de ontwikkelpunten zijn. Bovendien geeft het de ambities van de school weer als het gaat om extra ondersteuningsmogelijkheden. Tot slot is het voor het samenwerkingsverband belangrijk om te weten in hoeverre scholen voldoen aan het afgesproken niveau van de basisondersteuning. Dat maakt het document een belangrijk instrument voor monitoring.

De medezeggenschapsraad heeft adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel.

De schoolondersteuningsprofielen van alle scholen samen geven een beeld van het aanbod van onderwijsondersteuning in de regio. U vindt de schoolondersteuningsprofielen van alle scholen op de website van ons samenwerkingsverband: www.ijsselberkel.nl

3. Ondersteuning in en rondom de groep

De ondersteuning rondom het cognitief én het sociaal emotioneel functioneren van een kind begint in de groep. Leerkrachten houden zowel de cognitieve als de sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen bij op verschillende manieren: door observaties van en gesprekken met de kinderen, door middel van methode gebonden toetsen en door middel van methodeonafhankelijke toetsen. Door het goed volgen van de ontwikkeling kan tijdig ingegrepen worden wanneer deze niet zo loopt als verwacht.

De leerkracht wordt in de groep ondersteund door de middelen die hij/zij kan inzetten:

- Didactische modellen: IGDI (Interactief, Gedifferentieerd, Directe Instructie), EDI (Effectieve Directe Instructie)
- Werkvormen: Teach-technieken, Coöperatieve werkvormen en Energizers
- Signaleringsinstrumenten: methode-gebonden en methode-onafhankelijke toetsen, KANVAS, DHH
- Registratiesysteem: Digikeuzebord, Esis en KANVAS-leerling volgsysteem van Kanjertraining
- Schoolonderwijsplannen en groepsoverzichten

De belangrijkste steun echter is de spiegel die leerlingen de leerkracht elke dag voorhouden in hun betrokkenheid, in gesprekken, in hun gedrag, in hun verwerking van opdrachten, in wat zij laten zien op meetmomenten.

Om de groep heen wordt de leerkracht (en indirect ook de leerling) ondersteund door collega's die geraadpleegd kunnen worden en die een stuk verdiepend werk kunnen overnemen:

- Collega-leerkrachten
- Ondersteunende begeleidende leerkracht (remedial teacher)
- Intern begeleider
- Onderwijscoach
- Directeur

3.1 Didactische modellen

De leerkracht is in het lesgeven geholpen bij didactische modellen en technieken die structuur bieden, tijd bewaken, de les doelgericht, effectief en begrijpelijk maken en de leerlingen betrokken houden bij de les. Op De Kleine Wereld worden de volgende didactische modellen en technieken veel gebruikt.

IGDI

De letters IGDI staan voor: Interactief, Gedifferentieerd, Directe Instructie. Het IGDI-model is een moderne versie van het directe instructie-model. Binnen het IGDI-model zijn de fasen van het directe instructie-model aangepast zodat er meer differentiatie in uitleg en instructietijd voor de leerlingen ontstaat en tevens meer dialoog tussen de leerlingen onderling. Het doel van het IGDI-model is dat alle leerlingen de basisstrategieën beheersen van een bepaalde leerstof. Maar ook dat er ruimte is voor differentiatie.

De fasen van het IGDI-model zijn:

- Gezamenlijke start van de les (= korte introductie met de hele groep).
- Interactieve instructie en begeleid inoefenen (eventueel zonder de instructie-onafhankelijke leerlingen, die gaan zelfstandig aan het werk).
- Zelfstandig werken van de groep. Verlengde Instructie aan de instructie-afhankelijke leerlingen.
- Zelfstandig werken van de gehele groep (leerkracht loopt rond en helpt waar nodig)
- Afsluiting van de les (= reflectie op de les met de hele groep).

EDI

Expliciete Directe Instructie (EDI) is een bewezen aanpak om de leseffectiviteit te verhogen en te zorgen voor succeservaringen en betere leerprestaties bij alle leerlingen. De leerkracht is daarbij de sleutel tot succes. EDI geeft de leerkracht het gereedschap om met alle leerlingen de leerdoelen te bereiken. Door

kwalitatief goede instructie en leerlingen actief te betrekken bij de inhoud van de lessen, wordt er een grote mate van betrokkenheid gerealiseerd en neemt de leerwinst toe.

EDI brengt leerlingen stapsgewijs naar beheersing van de leerdoelen en laat hen zo succes ervaren. De leerkracht geeft instructie en controleert door het stellen van vragen voortdurend of alle leerlingen het begrijpen. Er wordt denktijd geboden, leerlingen mogen overleggen en er worden willekeurige beurten gegeven. Alle leerlingen worden betrokken en doen actief mee in de les.

Teach- technieken

De technieken uit de training 'Teach like a Champion' zijn concrete technieken om leerlingen het beste uit zichzelf te laten halen. Niet alleen wat betreft cognitieve prestaties, maar ook wat betreft karakter en een sterke klascultuur. De technieken zijn onderverdeeld in verschillende onderwerpen:

- De lat hoog leggen;
- Een goede planning is het halve werk;
- Structuur en presentatie;
- Hoe houd ik ze bij de les;
- Bouwstenen voor een sterke klascultuur;
- Gedragsnormen vastleggen en handhaven;
- Werken aan karakter en vertrouwen.

Omdat wij werken met Kanjertraining en hier tevreden over zijn, zijn we vooral gericht op de eerste vier onderwerpen. De andere vier kunnen ondersteunend aan Kanjertraining ingezet worden.

Coöperatieve werkvormen

Deze werkvormen stimuleren het samenwerken. Vaardigheden die aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: luisteren, hulp geven, overleggen en aanmoedigen. De werkvormen kunnen op verschillende momenten van de les ingezet worden, bijvoorbeeld om voorkennis te activeren, als verwerkingsactiviteit of als reflectieopdracht. Coöperatief Leren is één van de meest uitvoerig onderzochte onderwijskundige vernieuwing ooit. Deze onderzoeken tonen aan dat het werken met Coöperatieve Leerstrategieën...

- De prestaties verbetert in alle leerjaren en vakgebieden (waaronder lichamelijke opvoeding).
- Zorgt voor een toename van de effectieve leertijd.
- De prestatiekloof verkleint, verbeterde leerresultaten laat zien van leerlingen met speciale behoeften.
- De denkvaardigheden ontwikkelt.
- Disciplineproblemen vermindert.
- Etnische verhoudingen verbetert.
- Sociale vaardigheden en karakterontwikkeling stimuleert.
- Het gevoel van eigenwaarde laat toenemen.
- De motivatie voor school en lesstof laat stijgen.

Energizers

Energizers zijn leuke oefeningen of spelletjes om de concentratie te verhogen, om de kinderen te activeren of om even te ontspannen. Ze duren hooguit 3-10 minuten en zijn in te zetten tussen lessen door of als de aandacht wat verslapt, als veel kinderen in de groep onrustig zijn, er wat tijd over is of als beloning voor het goede werk van de groep. Ze kunnen ook veel informatie geven over de leiderschapskwaliteiten van leerlingen, het kunnen luisteren en volgen van elkaar en het oplossingsvermogen.

3.2 Signaleringsinstrumenten

Zowel op cognitief als op sociaal-emotioneel gebied heeft de leerkracht instrumenten om objectiever te kunnen bevestigen of ontkrachten wat de leerkracht in observaties van en gesprekken met leerlingen al ziet.

3.2.1 Signaleringsinstrumenten op cognitief gebied

We werken op De Kleine Wereld met methode gebonden toetsen én met methodeonafhankelijke toetsen omdat beide soorten toetsen een eigen functie hebben en een ander soort informatie geven. Samen met observaties van het kind en vragen die we het kind stellen, krijgen we op deze manier een zo compleet mogelijk beeld van de leerling. In het kader van Formative Assessment, spreken we liever van metingen dan toetsen. De metingen worden gedaan om zowel de leerling als de leerkracht bewust te maken van wat de leerling al weet en beheerst en wat deze nog te leren en oefenen heeft. De resultaten van de meting worden in een thermometerblad ingetekend opdat doelen duidelijk worden en duidelijk is welke instructies gevolgd dienen te worden en welke niet. Meer informatie over Formative Assessment:

<https://www.leraar24.nl/evalueren-om-te-leren-2/>

Methode-gebonden metingen

De methode-gebonden metingen van bijvoorbeeld Wereld in Getallen (rekenen) en Spelling (maar ook de TIAT en Strategie toetsen van Nieuwsbegrip voor begrijpend lezen) gebruiken we om vast te stellen in hoeverre het kind de lesstof uit het afgelopen blok goed heeft opgepikt en of er nog extra oefening en instructie nodig is. De metingen van eenzelfde methode staan los van elkaar omdat ze dikwijls de beheersing van andere lesstof evalueren. Ze worden dan ook frequent afgenomen om de beheersing van de lesstof te meten. Deze toetsen zijn niet bedoeld om uitspraken over de groei of ontwikkeling van een kind te doen, maar vertellen meer over de beheersing van bepaalde stof op dat moment.

De methodeonafhankelijke metingen

De methodeonafhankelijke metingen (de CITO-toetsen) gebruiken we om vast te stellen op welk niveau de vaardigheid van het kind ligt; kan een kind meer aan omdat het inzicht zo goed ontwikkeld is dat de stof op een complexer niveau aangeboden kan worden of moeten keuzes gemaakt worden in strategieën omdat het niveau van inzicht van het kind daarom vraagt. Deze metingen worden dan ook slechts twee keer per jaar gedaan en geven informatie over de kennis van en inzicht in de lesstof over een langere periode. Deze toetsen zijn door de schoolcarrière van een kind heen aan elkaar gekoppeld en kunnen goed de ontwikkeling die een kind doormaakt in beeld brengen. De metingen bevatten opgaven op een gemiddeld niveau, maar ook opgaven die leerlingen met een lager niveau goed kunnen maken én opgaven die wat complexer zijn voor de leerlingen die meer aankunnen. De score van een meting wordt gelegd langs een meetlat (de vaardigheidsschaal) en op deze manier kunnen verschillende metingen met elkaar vergeleken worden.

Methode-gebonden meting	Methode-onafhankelijke meting
Wat beheerst het kind?	Op welk niveau ligt de vaardigheid van het kind?
Afzonderlijke metingen	Gekoppelde metingen: kijken naar de groei
Meerdere meetmomenten per jaar	Twee meetmomenten per jaar
Beslaat een korte periode (3-5 weken)	Beslaat een langere periode (6 maanden)
Beslaat de aangeboden leerstof	Reikt verder dan de aangeboden leerstof
Beheersingstoets	Vaardigheidstoets
100% goed ☺ (Het kind beheerst de aangeboden stof!)	100% goed ☺ (De toets is te gemakkelijk, maar wat kan het kind precies?)

De methode-onafhankelijke metingen op DKW

Leer- en vormingsgebied	Toets/instrument	Groep
Technisch lezen	Protocol Leesproblemen en dyslexie *	1 t/m M8
	AVI	3 t/m M8
	DMT (drie minuten toets) *	3 t/m M8
Begrijpend lezen	Begrijpend lezen (Cito) *	E4 t/m M8 (M4 alleen formatief)
Begrijpend luisteren	Begrijpend luisteren (Cito)	3
Spelling	Spellingvaardigheid (Cito)*	3 t/m M8
	Werkwoordspelling *	E7 en M8

Rekenen	Rekenen-Wiskunde (Cito) *	3 t/m M8
	Digikeuzebord observatie leerlingvolgsysteem	1, 2
Taal	Digikeuzebord observatie leerlingvolgsysteem	1, 2
Eindtoets	Eindtoets (Cito) *	E8

Toetsen met een * zijn toetsen waarvan IB-ers van het SKBG gezamenlijk hebben afgesproken dat deze op alle scholen van SKBG worden afgenomen. Ze zijn opgenomen in het toets-protocol van SKBG. Als de school een goed observatie- en registratiesysteem hanteert, mag de school kiezen of gebruik wordt gemaakt van de toetsen voor kleuters.

We staan kritisch tegenover afnemen van toetsen en nemen alleen die toetsen af die:

- Toetsen wat er geleerd is, opdat het ook eerlijke toetsen zijn;
- Ons helpen ons onderwijsaanbod beter af te stemmen.

In bijlage 5 is de toets-kalender voor het schooljaar 2019-2020 opgenomen.

Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)

Het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid wordt gebruikt wanneer leerlingen opvallen in hun resultaten, werkaanpak en gedrag en er een vermoeden ontstaat van een potentieel cognitieve ontwikkelingsvoorsprong en/of hoogbegaafdheid. Ook kunnen kinderen middels een quickscan die wordt afgenomen 6 weken na de start op school, in groep 3 en in groep 5 opvallen en doorgaan in het signalerings- of diagnostisch traject. Doel is passend onderwijsaanbod te creëren.

3.2.2 Signaleringsinstrument op sociaal-emotioneel gebied

De Kleine Wereld is een Kanjerschool (zie ook paragraaf 2.6). De Kanjertraining heeft een leerlingvolgsysteem. Twee keer per jaar wordt door leerkrachten en vanaf groep 5 ook door de leerlingen zelf de Kanjervragenlijst ingevuld. De vragenlijst meet negatieve intenties, ongelukkig sombere gevoelens, onrustig verstorend gedrag en hulpvaardig sociaal gedrag. De vragenlijst sluit nauw aan bij de Kanjertraining. In combinatie met de leerkrachtlijst en het sociogram kunnen leerkrachten snel sociale problemen signaleren, hier met kinderen en ouders over in gesprek gaan en een aanpak bespreken.

Ook wordt de vragenlijst sociale veiligheid ingevuld door leerlingen. De vragenlijst meet het gevoel van veiligheid en is onderdeel van het sociaal veiligheidplan van De Kleine Wereld. Ook de uitkomsten van deze enquête wordt met de leerlingen vanaf groep 5 besproken en daar waar aanleiding is tot een individueel gesprek, gesprek met ouders of aanpassing van schoolbeleid worden stappen ondernomen.

3.3 Registratie-systemen

Digikeuzebord en LOVS-groep 1/2

Bewust hebben we gekozen bij de kinderen uit de jongste kleutergroep nog niet de CITO-toetsen af te nemen. Redenen hiervoor zijn de volgende:

- Kinderen hebben de tijd nodig hebben om een draai te vinden op school;
- Kinderen van die leeftijd vraag je niet in het platte vlak te laten zien wat je kunt, in hun dagelijks spelen en leren werken zij ook maar weinig in het platte vlak;
- Kinderen van die leeftijd ontwikkelen zich in een grillig patroon.

Iedere kleuter heeft recht op een beredeneerd aanbod van lesactiviteiten die past bij zijn belevingswereld. Geen voorgekauwd materiaal, maar zelf ontworpen lessen. De verworvenheden van het voormalige kleuteronderwijs verweven met de nieuwste ontwikkelingen op onderwijsgebied hebben de aandacht van het team. Door observaties in de groep worden lessen aangepast op de behoeftes van de kinderen op dat moment gericht op passende leerdoelen. Het leerlingvolgsysteem van het Digikeuzebord wordt gebruikt om de ontwikkelingen van het kind middels observaties vast te leggen en te volgen. Ook worden thema's,

doelen, onderwijsbehoeftes en activiteiten middels dit Digikeuzebord aan elkaar gekoppeld. Hiermee kunnen leerkrachten onderbouw hun leerlingen goed in beeld brengen.

Cito leerlingvolgsysteem

Om de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen goed te kunnen volgen, gebruiken we het Cito Leerling Volgsysteem. Met de bijbehorende toetsen bepaalt een leerkracht waar het kind staat in zijn cognitieve ontwikkeling. De analyses van de toetsresultaten geven informatie om beter in te kunnen spelen op de onderwijsbehoeftes van de kinderen door nodige aanpassingen in onderwijsaanbod of aanpak. In gesprek met de leerling wordt deze betrokken bij zijn ontwikkeling en worden doelen gesteld.

Doelgericht

Reflectie

DHH-registratie

Observaties en toetsresultaten van leerlingen die het signaleringstraject en diagnostisch traject van DHH doorlopen worden opgeslagen in het DHH-registratie-programma. Dit is web-based. Hierin zijn ook allerlei handreikingen voor een goed afgestemd onderwijsaanbod opgenomen. Voor een plan van aanpak wordt het *Begeleidingsplan Extra ondersteuning cognitieve ontwikkelingsvoorsprong* gebruikt. Het volgen van de ontwikkeling van kinderen die een passend onderwijsaanbod krijgen middels de verrijkingsgroep of de bovenschoolse plusklas wordt gedaan middels dit begeleidingsplan die na opstellen/evalueren/bijstellen opgeslagen wordt in Esis. Voor meer informatie betreft het aanbod voor kinderen met een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong verwijzen we u naar het beleid-stuk *Passend onderwijs voor leerlingen met cognitieve ontwikkelingsvoorsprong*.

KANVAS-leerlingvolgsysteem

Zoals vermeld in paragraaf 3.2.2 wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen gevolgd en geregistreerd in KANVAS, het leerlingvolgsysteem dat hoort bij de Kanjertraining. KANVAS wordt gebruikt in de groepen 1 t/m 8. Er kan bij puzzels rond een leerling altijd teruggekeken worden wat vorige leerkrachten signaleerden of wat de leerling middels voorgaande vragenlijsten voor beeld heeft laten zien. Ook zijn allerlei handreikingen voor een ombuigen van welbevinden of gedrag opgenomen.

Esis

In Esis worden de digitale dossiers van leerlingen bewaard. Dit is een web-based programma dat dus overal en altijd door leerkrachten geraadpleegd kan worden. Hierin staan algemene gegevens van de leerling, gespreksverslagen, handelingsplannen en toetsgegevens vermeld.

3.4 Groepsoverzichten

Op de Kleine Wereld wordt in lijn met de ondersteuningsroute structureel gewerkt met groepsoverzichten voor rekenen, spelling, begrijpend lezen en technisch lezen. Deze groepsoverzichten bieden de leerkracht richtlijnen voor het afstemmen en organiseren van haar/zijn onderwijs en voor het herontwerpen van lessen. In het groepsoverzicht worden de resultaten van de CITO-metingen, de betrokkenheid van de leerling en de nog niet beheerste leerinhouden (metingen in beheersing methode-aanbod) opgenomen.

Aan de hand van deze gegevens wordt het volgende omschreven:

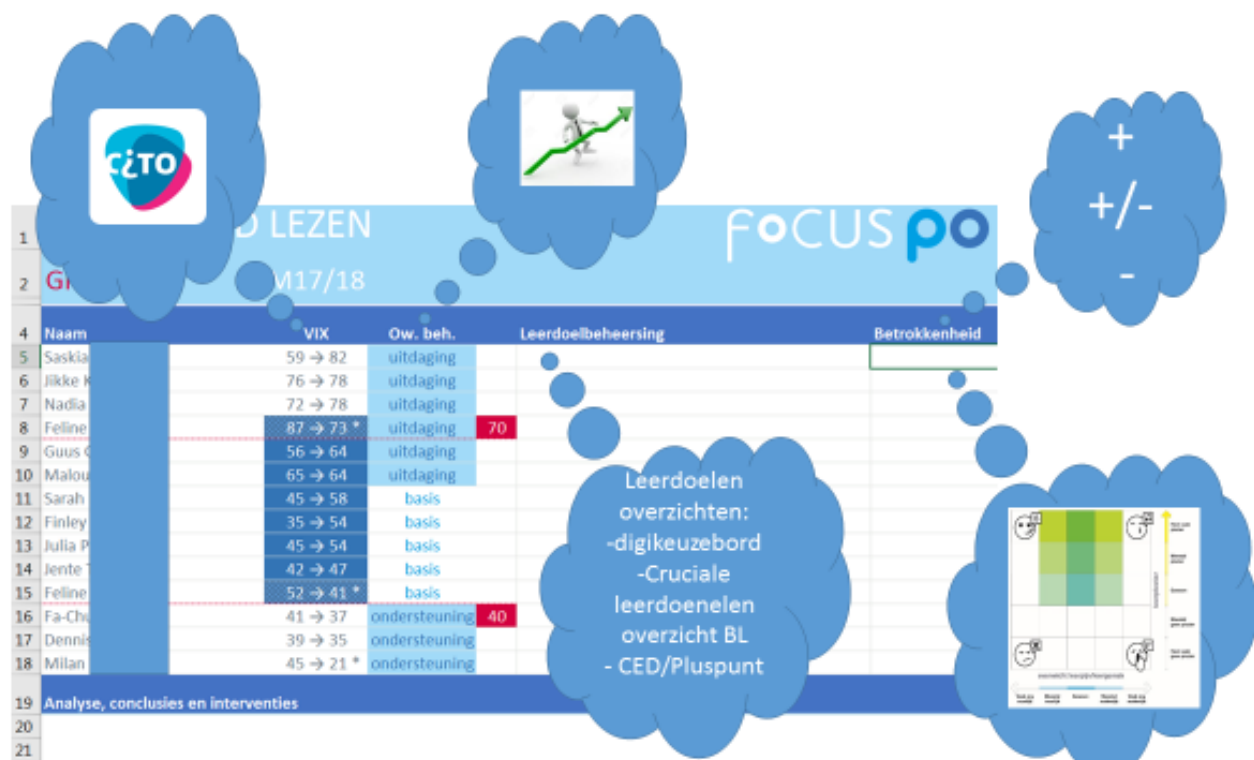
- De groepshiaten; deze worden ook in de middellange termijnplanning opgenomen;
- Waar de groep afwijkt van de totale schoolpopulatie (beschreven in het onderwijsplan) en wat dat betekent voor de interventies in de groep t.o.v. het onderwijsplan;
- De kinderen die weinig tot niet gemotiveerd zijn en wat je daarmee doet;
- De aanpak van individuele kinderen en hoe deze georganiseerd wordt.

Binnen het groepsoverzicht worden kinderen op basis van cognitieve ontwikkeling en onderwijsbehoeften geclusterd in drie groepen:

- De basisgroep die het basis onderwijsaanbod volgt.
- De intensieve groep die meer herhaling en extra instructie krijgt.

- De groep met uitdaging als onderwijsbehoefte die verrijkingsmateriaal aangeboden krijgt.

Elk half jaar worden deze groepsoverzichten opgesteld en twee keer per jaar tussentijds geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Invullen groepsoverzichten rekenen en begrijpend lezen

De indicatoren kun je vertalen met behulp van de volgende vragen:

1. Welke groepshiaten komen naar voren? Benoem ze concreet en neem ze op in het groepsoverzicht en in je planning.
2. Waar wijkt het beeld van de groep af t.o.v. de totale populatie (zie onderwijsplan). Wat betekent dit voor de aanpassing die je gaat doen in aanbod?
3. Welke leerlingen zijn niet gemotiveerd? benoem wat hiermee gaat doen.
4. Welke individuele leerlingen hebben een andere aanpak nodig? Wat dan? Hoe organiseer je dat? Check de door focusPO aangegeven onderwijsbehoefte.

Beschrijf in vak Analyse – Interventie – Conclusie bovenstaande punten

Indicatoren

Vragen

Het onderliggende onderwijsaanbod bij het groepsoverzicht staat per vak beschreven in een onderwijsplan. Op De Kleine Wereld zijn momenteel onderwijsplannen voor rekenen, spelling en begrijpend lezen. Aan een onderwijsplan voor lezen wordt dit schooljaar gewerkt.

De gemaakte teamafspraken rondom groepsoverzichten zijn als volgt;

- In alle groepen wordt gewerkt met groepsoverzichten;
- De groepsoverzichten zijn in elke groep duidelijk te vinden op het bureau van de leerkracht;
- Ook de logboeken zijn in elke groep duidelijk te vinden op het bureau van de leerkracht;
- Groepsoverzichten van groep 1 t/m 8 worden opgeslagen in Teams onder OPO opbrengstgericht passend onderwijs\groepsoverzichten actueel;
- De start- en evaluatiedata worden vermeld op de toets-kalender (verantwoordelijkheid van IB-er);
- De intern begeleider importeert 2 keer per jaar toetsgegevens van Esis in FocusPO waarna de groepsoverzichten gevuld kunnen worden;
- De groepsoverzichten worden besproken met IB-er en naaste collega's tijdens de groepsbesprekingen;
- Ook het aanbod voor eigen leerlijnen wordt verwerkt in het groepsoverzicht. Er zal hierbij verwezen worden naar het opgestelde ontwikkelingsperspectief of ondersteuningsplannen dat voor deze kinderen opgesteld is;
- Aan het eind van het schooljaar zijn alle groepsoverzichten bijgewerkt geëvalueerd;
- Bij de evaluatie van de groepsoverzichten wordt gekeken naar de CITO-resultaten en analyses (ook groei in vaardigheidsscore), methodetoetsen, observaties in de groep en gesprekken met de leerling;
- De observaties in de groep staan kort en krachtig per vak en per leerling beschreven in het logboek;
- In de groepen 1 en 2 worden groepsoverzichten geschreven voor rekenen en taal in de stijl van Focus-PO;
- In de groepen 3 t/m 8 worden groepsoverzichten geschreven voor rekenen, technisch lezen, begrijpend lezen en spelling. (In groep 3 zijn de groepsoverzichten spelling en technisch lezen samengevoegd in lezen.)

3.5 Collega's

Zoals eerder vermeld is iedere leerkracht op De Kleine Wereld verantwoordelijk voor alle kinderen die op De Kleine Wereld rondlopen, ongeacht de groep waar zij in zitten. Collega's denken dan ook mee met elkaar op het gebied van puzzels die leerlingen oproepen door hun ontwikkeling, hun gedrag of hun gesprekje. Dit kan in een collegiale consultatie 1-op-1, maar ook tijdens een leerlingbespreking in een bouw- of teamvergadering. (Stap 2 ondersteuningsroute zie paragraaf 2.3.1) Tijdens het teamleren geven collega's elkaar feedback op de lessen die voorbereid worden. Zo leert men van elkaar.

3.6 Remedial Teacher

Kinderen die extra ondersteuning of leertijd nodig hebben, krijgen dit zo veel mogelijk in de groep. Dit gebeurt middels pre-teaching of verlengde instructie. Dit jaar is er ook mogelijkheid om een kind die dit nodig heeft in een groepje extra te laten oefenen en extra instructie te geven bij de ondersteunende begeleidende leerkracht. Hiervoor zijn leerkrachten vrij geroosterd. We zetten hiervoor de gelden van Passend Onderwijs en de gelden van de gemeente LOB-gelden.

3.7 De intern begeleider

De intern begeleider is verantwoordelijk voor de ondersteuning-structuur op school en wordt bij leerlingen betrokken die extra ondersteuning of andere ondersteuning behoeven. (Stap 3 in de ondersteuningsroute, zie paragraaf 2.3.1) Veelal is zij degene die een passend traject in gang zet en gesprekken met leerkracht, ouders en eventueel externen initieert en continueert. Wat betreft ondersteuning in en om de groep hebben leerkrachten driemaal per jaar een groepsbespreking met de intern begeleider en collega's.

Ook bij een puzzel of vraagstuk bij een leerling denkt de intern begeleider mee, kijkt mee en geeft feedback en bevraagt. Wanneer de puzzel blijft initieert zij stappen in de ondersteuningsroute.

De rol van de intern begeleider is aan verandering onderhevig. Als intern begeleider van een Daltonschool probeert zij zoveel mogelijk een Dalton-houding aan te nemen en leerkrachten in hun kracht te zetten. Hen het vertrouwen te geven verantwoordelijkheden op te pakken. In de veranderingen naar gedeelde verantwoordelijkheid binnen de school en naar het werken met rollen, komen rollen en verantwoordelijkheden eveneens bij andere collega's te liggen. Dit vergroot het meesterschap en zelfsturend vermogen binnen het team en biedt mogelijkheden tot professionele groei.

Groepsbesprekingen

Drie keer per jaar vindt er een groepsbespreking plaats tussen leerkracht, collega's in de bouw en intern begeleider. Hierin staan de onderwijsdoelen, groepsoverzichten en aanpak centraal. Waar nodig kan de leerkracht ondersteuning vragen of handreikingen krijgen. De momenten van de besprekingen staan aangegeven in de jaarplanning. Besproken zaken worden genoteerd en opgeslagen in het verslag van de groepsbesprekingen. Deze informatie zal in Teams in de map *OPO/groepsbesprekingen* bewaard worden.

Diagnostiek

Bij kinderen met een IV of V-score wordt verdere diagnostiek toegepast d.m.v. toetsen en/of kind-gesprekken. Diagnostisch onderzoek gebeurt door de intern begeleider. Deze heeft de volgende toetsen tot haar beschikking om te kijken wat mogelijk ten grondslag ligt aan de puzzel die de leerling oproept bij de leerkracht en collega's.

Leer- en vormingsgebied	Toets/instrument	Groep
Technisch lezen	Klepel-test (onzinwoorden, test op leestechneik)	4 t/m 8
Woordenschat	T.A.K. toets	3 t/m 8
Spelling	PI-dictee	4 t/m 8
Rekenen	TTR-tempo toets	3 t/m 8
	Schoolvaardigheidstoets Rekenen van Teije de Vos	4 t/m 8
	Toetsen van Maatwerk	3 t/m 8

Momenteel worden deze toetsen nog niet veel ingezet. Vroeg-signalering en diagnostiek is een aandachtspunt in de ondersteuningsstructuur op school.

4. Ondersteuning aan de leerling

Wanneer een leerling zich niet ontwikkelt als verwacht, op sociaal-emotioneel en/of op cognitief gebied, óf de leerling start haar/zijn schoolcarrière al met kindkenmerken die aandacht voor goed afgestemd onderwijs vragen, dan is er extra ondersteuning aan de leerling nodig. Onderwijsbehoeften worden goed in kaart gebracht opdat het onderwijsaanbod zo goed mogelijk wordt afgestemd. (Zie ondersteuningsroute)

Er zijn onderwijsbehoeften op specifieke gebieden die bij meerdere kinderen gesignaleerd worden. Om het handelen van de leerkracht goed af te kunnen stemmen op deze specifieke onderwijsbehoeften is het wenselijk richtlijnen voor handelingen op te stellen opdat afstemming van het onderwijs ook gebeurt. Voor een aantal specifieke gebieden is een dergelijk handelingsdocument al opgesteld. Dit geldt voor dyslexie en hoogbegaafdheid.

4.1 Passend onderwijs voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong op cognitief gebied

Voor het signaleren van een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong, ook als deze niet in toetsresultaten zichtbaar is, maakt De Kleine Wereld gebruik van het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH). Ongeveer 6 weken na aanvang én in de groepen 3 en 5 wordt een QuickScan ingevuld. Valt een kind op andere momenten op en denkt de leerkracht of ouders aan een ontwikkelingsvoorsprong of speciale onderwijsbehoeften dan kan eveneens een signaleringsvragenlijst ingevuld worden. Blijkt uit de door de leerkracht ingevulde vragenlijst dat een kind passend onderwijsaanbod nodig heeft, dan worden ouders hierover geïnformeerd. Zij ontvangen vervolgens een vragenlijst. Ouders, leerkracht en intern begeleider bespreken hun bevindingen, waarna in gesprek met de leerling en ouders een plan van aanpak wordt gemaakt. In sommige gevallen wordt de expertise gebruikt van de begeleider van de verrijkingsgroep op school of van de ECHEA-specialist die de bovenschoolse plusklas begeleidt.

Wanneer bij een kind een ontwikkelingsvoorsprong geconstateerd wordt, zal de leerling ook bij de metingen, thermometerbladen en doelen zien dat hij/zij de aangeboden doelen al beheerst. De leerling houdt tijd over voor verdieping en verrijking en stelt met de leerkracht (en/of begeleiders van de verrijkingsgroep en/of bovenschoolse plusgroep) eigen doelen op.

De leerlingen met een (kleine) ontwikkelingsvoorsprong (0-6 maanden) krijgen extra begeleiding/ aangepast werk binnen de groep voor 1 of meerdere vakgebieden. Dit zal vooral werk zijn uit de methode, soms aangevuld met werk uit een speciaal pakket. Zij behoren tot de leerlingen die uitdaging binnen de klas nodig hebben.

Leerlingen met een grote voorsprong van 7 maanden of meer op 1 vakgebied krijgen een compact aanbod van de leerstof in de klas. Zij behoren tot de leerlingen die uitdaging (versnellen, verrijken of verbreden) op dit ene vakgebied binnen de klas aangeboden krijgen.

Leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong van 7 tot 12 maanden op meerdere vakgebieden waarvan tenminste begrijpend lezen of rekenen hebben een dermate grote ontwikkelingsvoorsprong op meerdere vakgebieden dat de reguliere methode niet meer voldoet. Deze leerlingen volgen verkort instructies en de verwerkingsstof wordt voor 25 tot 50 % gecompact*. De aangeboden leerstof wordt aangevuld met uitdagende taken voor rekenen, spelling, taal en begrijpend lezen. Naast dit aangepast aanbod in de groep, krijgen zij ook extra begeleiding en aanbod in de verrijkingsgroep.

Leerlingen met een grote ontwikkelingsvoorsprong van 12 maanden of meer op meerdere vakgebieden waarvan tenminste begrijpend lezen of rekenen hebben een dermate grote ontwikkelingsvoorsprong op meerdere vakgebieden dat de reguliere methode niet meer voldoet. Deze leerlingen volgen verkort instructies en de verwerkingsstof wordt voor 50 tot 75 % gecompact. De aangeboden leerstof wordt aangevuld met uitdagende taken voor rekenen, spelling, taal en begrijpend lezen. Naast dit aangepast aanbod in de groep, krijgen zij ook extra begeleiding en aanbod in de verrijkingsgroep en/of boven schoolse plusklas.

De keuze voor verrijkingsgroep en/of bovenschoolse plusklas volgt uit de aanbevelingen in het eindverslag van de diagnostiek.

Beleidsplan: Passend onderwijs voor leerlingen met cognitieve ontwikkelingsvoorsprong.

De leerling zal verrijkingsmateriaal aangeboden krijgen en kan (wanneer voldoende voorsprong) het reguliere aanbod compacten opdat het tijd krijgt om ook te leren en ontwikkelen middels het verrijkingsmateriaal. Voor rekenen werken we bijvoorbeeld met de plusboeken van Wereld in Getallen, KIEN, kangoeroe-opgaven en rekentijgers. Andere mogelijke materialen zijn Somplextra, Zoekie (onderzoekend leren) en Topklassers. Kinderen die met verrijkingsmateriaal werken, worden altijd begeleid in het proces.

Wanneer een kind voor loopt op de groep zal gekeken worden of hij/zij deel kan nemen aan de verrijkingsgroep op school. Een klein percentage kinderen loopt sterk voor op de groep en voor hen zal deelname aan de bovenschoolse plusgroep mogelijk een gewenste aanpassing van het onderwijsaanbod zijn. Voor kinderen die gebruik maken van het passende onderwijsaanbod buiten de groep wordt een *Begeleidingsplan Extra ondersteuning cognitieve ontwikkelingsvoorsprong* ingevuld waarin doelen, onderwijsbehoeften en aanpak beschreven worden in overleg met leerling, leerkracht en begeleider van de verrijkingsgroep of bovenschoolse plusklas. Voor meer informatie is het bovenschoolse beleidsplan *Passend onderwijs voor leerlingen met cognitieve ontwikkelingsvoorsprong* op school te verkrijgen.

Dit jaar wordt ook gekeken welke stappen gemaakt kunnen worden om leerlingen een doorgaande ontwikkeling te kunnen bieden door hen te laten versnellen. Hiervoor wordt gekeken bij andere scholen hoe zij dit doen en wordt een kader geschapen waaronder leerlingen kunnen versnellen.

4.2 Passend onderwijs voor kinderen met leesproblemen of dyslexie

Ongeveer 10% van de kinderen heeft een leesprobleem, ongeveer 5% is dyslectisch. Leesproblemen gaan over, mits het kind de juiste begeleiding krijgt. Dyslexie is een leerstoornis die *niet* overgaat.

Zodra wordt vastgesteld dat de lees- of spellingontwikkeling van een leerling niet verloopt zoals verwacht, wordt de begeleiding in het onderwijs geïntensiveerd. We zetten *connect-lezen* en *ralfi-lezen* in als gerichte interventies. <https://www.ralfilezen.nl/welkom/177-over-de-methode> en <https://ikkanlezen.wordpress.com/connect/> (<https://www.leraar24.nl/api/video/217968435/embedded/connect-vloeiend-lezen/>)

Hierbij worden de 10% zwakste leerlingen begeleid door de leerkracht of ondersteunend leerkracht.

Vorig schooljaar is begonnen met het interventie-programma BOUW!. Dit programma is op dringend verzoek van de IB-ers van het scholencluster Voorst door de gemeente Voorst gefinancierd. Het programma is een interventie in groep 3 en 4 op niveau 3 en wordt preventief ingezet in groep 2. <https://www.lexima.nl/dyslexiesoftware/bouw>

Ondersteuningsniveau	Wat doe je dan	Wie doet het	Welke werkvormen zijn geschikt (voor welke groepen)
1 basisarrangement en uitdaging. (I, II, hoge III scores)	"regulier leesonderwijs"	Leerkracht	- Veilig Leren lezen (3) - Estafette (4 t/m 6) * - <u>Estafette loper</u> (4 t/m 6) * - Stillezen (3,4,5,6,7,8) - Voordracht lezen (7,8) - Lezen met verdiepende vragen (5,6,7,8) <i>Moet estafette wel opgenomen worden in het onderwijsplan, is het een effectieve leesmethode?</i>
2 ondersteuning (lage III, IV, V scores)	• Meer leertijd • Instructie in kleine groep • Rijke leeromgeving	Leerkracht/Tutor (ouder of kind)	- Racelezen (3,4,5,6,7,8) m.b.v. leesbladen uit de map 'Speciale Leesbegeleiding Luc Koning' - Tutorlezen (4,5,6,7) m.b.v. boeken uit bibliotheek, leesbladen uit de map 'Speciale Leesbegeleiding Luc Koning'
3 ondersteuning buiten de klas (IV, V, V- scores, als ondersteuningsniveau 2 niet voldoende groei laat zien.)	• Meer leertijd • Instructie in kleine groep • Rijke leeromgeving <i>Leerlingen in zorgniveau 3 lezen onder leiding van een onderwijskracht tenminste 3 in de week 20 minuten. Of lezen met Bouw (4x in de week: thuis en op school)</i>	RT/Onderwijskracht	- Bouw (2,3,4) - Connectlezen woordherkenning (3) - Connectlezen vloeiend lezen (4) - Ralfi (5) - Ralfi-light (6,7,8) <i>*Bouw is gericht op het lezen op woordniveau. Bij Ralfi ligt de focus op het vloeiend lezen op tekstniveau.</i>
4 Externe ondersteuning	Diagnostiek en behandeling van eventuele leesproblemen	Externe behandelaar	- Dyslexiezorg - Dyslexieplan

Voor een kind waarvan de school vermoedt dat hij/zij dyslectisch is, kunnen ouders en school onderzoek naar dyslexie aanvragen. De school toont dan aan het landelijke Protocol leesproblemen & Dyslexie goed gevolgd te hebben, de leesontwikkeling goed te hebben gevolgd en vooral de juiste interventies te hebben ingezet. De achterstand en hardnekkigheid van het leesprobleem moet immers aantoonbaar zijn. Dat betekent dat wij als school vanaf het eerste leerjaar alle toetsgegevens moeten kunnen overleggen én dat we moeten kunnen aantonen dat het kind systematisch de juiste ondersteuning en begeleiding heeft gekregen.

Het leesdossier wordt ter goedkeuring voorgelegd aan een gespecialiseerde medewerker van Gemeente Voorst. Als aan alle eisen wordt voldaan, worden de kosten van het onderzoek vergoed en kunnen ouders het leesdossier voorleggen aan een onderzoeker-behandelaar.

Als de diagnose dyslexie wordt gesteld krijgt het kind hiervoor ook een officieel erkende verklaring en mag hij/zij gebruik maken van ondersteunende middelen bij landelijke toetsen. Bovendien wordt de begeleiding bij dyslexie bij een gespecialiseerde behandelaar vergoed door de gemeente.

Hieronder wordt beschreven hoe het team op De Kleine Wereld kinderen met dyslexie begeleidt.

Begeleiding aan kinderen met dyslexie

De hulp aan leerlingen met dyslexie is gericht op:

1. extra begeleiding bij lezen en schrijven

2. stimuleren van de motivatie
3. hulpmiddelen (compensatie) en ontheffingen (dispensatie)
4. het maken van een dyslexiepas- of kaart

Ad. 1 Extra begeleiding

Extra begeleiding is er vooral op gericht om de technische lees- en spellingvaardigheden, het begrijpend lezen en het begrijpelijk schrijven van een tekst op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen. Dit gebeurt door:

- Steeds weer oefenen van de leessnelheid en de spelling (de decodeervaardigheden van het technisch lezen en het spellen);
- (Gebruik) maken van stappenplannen waarmee de leerling de verschillende denkstappen bij het lezen en spellen beter kan onthouden: bijvoorbeeld middels de Woordhulp van Nieuwsbegrip en de spellingkaarten van IJsselgroep (gebaseerd op José Schraven ZLKLS);
- Het vinden van oplossingen om het begrip van de tekst te bevorderen door middel van bijvoorbeeld Vormgevers.

Het kind moet uiteindelijk informatie kunnen halen uit teksten van bijvoorbeeld schoolboeken of tijdschriften, of een verhaal kunnen schrijven. De leerkracht of remedial teacher zal proberen om het kind met leesproblemen zoveel mogelijk strategieën aan te leren voor begrijpend lezen en tekstschrijven.

Ad 2. Motivatie

- Het blijven stimuleren van de motivatie.
- Het leren omgaan met de beperkte leessnelheid.

Naast aanpak van lees en spellingsproblemen, is aandacht voor de blijvende motivatie van de leerling belangrijk. Het kind met dyslexie moet het gevoel hebben dat de leerkracht zijn probleem begrijpt en bereid is hem te helpen. Het is heel frustrerend voor een kind wanneer de leerkracht niet weet wat dyslexie betekent. Uit onderzoeken blijkt steeds weer dat de verwachting van de leerkracht een belangrijke rol speelt in hoe een dyslectische leerling zichzelf ziet (het zelfbeeld). Leerkrachten in de bovenbouw van DKW zijn zich bewust van het feit dat het beperkt worden in lezen door dyslexie lastig kan zijn voor een kind en hebben voelsprietten voor de momenten dat hulp, een oppepper of gesprek nodig is.

Ad 3. Hulpmiddelen

De leerling kan op school gebruik maken van hulpmiddelen (compensatie) of ontheffing (dispensatie) krijgen van bepaalde opdrachten. Welke compenserende en dispenserende maatregelen noodzakelijk zijn, hangt af van de problemen die de leerling heeft. De behandelaar zal in overleg met ib'er, leerkracht, ouder en leerling laten weten welke maatregelen voor de leerling helpend zijn. De leerling zal zoveel mogelijk onafhankelijk gelaten worden. De behandelaar zal ook zowel leerling als leerkracht begeleiden in het gebruik van de benodigde hulpmiddelen in de klas.

<i>Compenserende maatregelen</i>	<i>Dispenserende maatregelen</i>
Deze maatregelen zijn bedoeld om de problemen te verminderen die leerlingen met dyslexie ondervinden en om de zelfredzaamheid te bevorderen. Bijvoorbeeld: - Gebruik van dyslexie-software Textaid (luistercd's, tekst naar spraakondersteuning) voor boeken, toetsen en examens; - Gebruik van regelkaarten en/of stappenplannen; - Gebruik van tekstverwerker met spellingcontrole; - Leesbeurten voor laten bereiden; - Gebruik van compenserende ICT Textaid en voorleestool bij Nieuwsbegrip (hulpmiddelen); - Verlenging van tijd bij opdrachten / toetsen / examens waarbij gelezen en/of geschreven moet worden.	Vrijstelling van taken, bijvoorbeeld: - Voorleesbeurten - Spellingtoetsen - Spellingbeoordeling Bij beoordeling van werk spelling niet mee laten wegen (of indien nodig apart beoordelen)

Het is wenselijk om de afspraken over het gebruik van hulpmiddelen, die met de leerling en zijn ouders zijn gemaakt, vast te leggen op een zogenaamde dyslexiepas of dyslexiekaart. Sommige van deze maatregelen zullen al op de dyslexieverklaring van de leerling staan beschreven. De dyslexiepas- of kaart houdt de leerling bij zich, zodat hij die kan laten zien als er een keer een invaller is in de groep. Gaat de leerling naar een volgende groep, dan gaat de kaart mee. Zijn daar andere omstandigheden van toepassing, dan kan de kaart zo nodig aangepast worden.

Meet-situatie voor kinderen met dyslexie

Bij eerlijk meten laat een leerling zien wat hij echt kan. Voor kinderen met dyslexie is dit extra belangrijk. De kans bestaat dat ze door hun dyslexie onvoldoende kunnen laten zien wat ze werkelijk kunnen. Soms zijn aanpassingen aan een toets nodig om hun vaardigheid op een betrouwbare manier te meten. Deze specifieke compenserende en/ of dispenserende afspraken zijn vastgelegd. Dit geldt ook voor kinderen waarbij een vermoeden is van dyslexie zonder dat er een verklaring is. Als dit het geval is moet dit besproken worden met de IB'er. Zij zal dit eventueel nog voorleggen aan de orthopedagoog.

De compenserende en/ of dispenserende afspraken bestaan uit:

- Visuele ondersteuning;
- Langer modellen van de leerkracht;
- Gebruik van markeerstiften bij begrijpend lezen en rekenen
- Mogelijkheid om digitale toetsen afnemen van rekenen, spelling en eindtoets. Hierbij is auditieve ondersteuning. Deze toetsen zijn mogelijk op de Chromebooks.
- Vergroten van teksten van A4 naar A3;
- In meerdere delen afnemen (3 á 4 keer i.p.v. 2x, met uitzondering van de DMT- en AVI-toetsen);
- Extra toets-tijd bieden;
- Begrijpend lezen: het is altijd toegestaan om de leerling een toets van een lager niveau aan te bieden, het zogenoemde toetsen op maat. Daarmee zorg je er voor dat de leerling met dyslexie niet een te moeilijke toets hoeft te maken en dat je van de leerling nauwkeurige toetsresultaten krijgt.
- Begrijpend lezen: in uitzonderlijke gevallen kunnen leerlingen voorafgaand aan de toetsafname de teksten zelf al doorlezen, bij voorkeur op de dag waarop de toets wordt afgenomen. De betreffende leerling mag de bijbehorende opgaven niet zien en de teksten mogen uiteraard niet worden nabesproken.
- Begrijpend lezen: voor zeer dyslectische leerlingen is het mogelijk de toets met auditieve ondersteuning af te nemen. De leerling maakt hem op papier maar wordt auditief ondersteund door Textaid.
- Gebruik kladpapier bij hoofdrekenen toegestaan.
- Hulpmiddelen zijn toegestaan voor leerlingen die dat altijd al gebruiken, zoals: rekenmachine, opzoekboekje. Hiervan moet een registratie bij de toets komen. Dit moet van tevoren besproken zijn met de IB'er. Zij zal dit eventueel nog voorleggen aan de orthopedagoog.

Alle aanpassingen worden in Esis in het dossier van de leerling genoteerd. Ook leerling en ouders zijn van deze aanpassingen op de hoogte.

4.3 Passend onderwijs voor leerlingen met rekenproblemen en dyscalculie

Voor kinderen met rekenproblemen en dyscalculie wordt volgend schooljaar begonnen met een opzet voor een schoolprotocol. Kinderen die in groep 6 nog steeds moeite hebben met automatiseren stappen in die groep over op het gebruik van hulpmiddelen opdat de focus kan liggen op het aanleren en gebruiken van strategieën. Bij het leren automatiseren van sommen worden deze hulpmiddelen niet toegestaan. In toets-situaties zijn hulpmiddelen toegestaan voor leerlingen die dat altijd al gebruiken, zoals: rekenmachine, opzoekboekje. Hiervan moet een registratie bij de toets komen. Dit moet van tevoren besproken zijn met de IB'er. Zij zal dit eventueel nog voorleggen aan de orthopedagoog.

4.4 Passend onderwijs voor kinderen met andere specifieke onderwijsbehoeften

Elk kind heeft behoefte aan voorspelbaar gedrag, structuur, prettig contact met leerkracht en klasgenoten, behoefte gezien te worden, aan afwisseling in het programma. Elk kind heeft ook zijn eigen behoeften, de één heeft een sterkere drang tot wiebelen en friemelen dan een ander kind. Het ene kind is sneller afgeleid dan het andere kind. Er zijn echter kinderen die zodanige behoefte hebben aan voorspelbaarheid dat dit een groot verschil maakt op hun leren, functioneren in de klas en ontwikkeling. Voor deze kinderen waarbij de specifieke kindkenmerken het zo belangrijk maken dat er tegemoet gekomen wordt aan hun onderwijsbehoeften, is het eerder genoemd 'educatief partnerschap' erg belangrijk. Ouders en leerkracht gaan met elkaar en met het kind in overleg over wat werkt en hoe dit te realiseren is.

Inmiddels zijn veel leerkrachten bekend met kinderen die kenmerken hebben van autisme, ADHD, ADD en hoogsensitiviteit, echter geen kind is hetzelfde en heeft weer een specifieke blik. (Zie bijlage 6 voor Onderwijsbehoeften hoog gevoelige kinderen.)

4.5 Ontwikkelingsperspectief (OPP) en eigen leerlijn

Voor sommige kinderen is meer nodig in de basisondersteuning. Dit betekent dat de school met kind en ouders in gesprek gaat om samen de zorg en de ondersteuning te bespreken. Indien nodig worden extern deskundigen (het ondersteuningsteam) betrokken om mee te denken over passend aanbod, passende aanpak en begeleiding en hoe dit te organiseren. Ook worden de ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en ouders besproken. Er wordt een ondersteuningsplan geschreven om de effectiviteit van de interventie/ondersteuning te kunnen zien en ontwikkeling te monitoren.

Wanneer leerlingen ondanks allerlei ondersteuning zich niet ontwikkeld als verwacht en er wellicht onderbouwd door onderzoek geconstateerd wordt dat de leerling een aangepast onderwijsaanbod nodig heeft op 1 of meerder vakken dan wordt er een ontwikkelingsperspectief (OPP) met ondersteuningsplan opgesteld. In dit OPP wordt gekeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden van een leerling op lange termijn. Er wordt gekeken naar het uitstroomprofiel om vervolgens na te gaan wat er nodig is om het profiel te bereiken. De doelen die een leerling kan halen worden beschreven. Het OPP biedt handvatten waarmee de leerkracht het onderwijs kan afstemmen op de ontwikkeling en de onderwijsbehoeften van de leerling.

We stellen een eigen leerlijn en OPP voor wanneer:

- Een leerling bij één vak of meer minimaal 1 jaar lang een achterstand van 10 DLE's of meer heeft
- Uit didactisch onderzoek blijkt dat de einddoelen van gr. 8 voor deze leerling niet haalbaar zijn;

Wij starten een OPP altijd in overleg met leerling, ouders, leerkracht, IB'er en onderwijscoach.

Voorafgaand aan het opstellen van een OPP is er met een individueel ondersteuningsplan gewerkt en is de leerling uitvoerig besproken met collega's, de IB'er en de onderwijscoach.

Indicatie voor relatie uitstroomniveau, intelligentieniveau en ontwikkelingsperspectief

- PRO 55-80 Eind niveau groep 5
- LWOO 75-90 Eind niveau groep 6
- LWOO 80-90 en specifieke stoornis (bv dyslexie, dyscalculie)
Eind niveau groep 6 voor het betreffende vakgebied
- LWOO 90-120 en sociaal-emotionele problemen
Eind niveau groep 7

Het ontwikkelingsperspectief wordt door leerkracht in overleg met de intern begeleider opgesteld en één- of tweemaal per jaar geëvalueerd en bijgesteld. De ouders worden hierbij betrokken en tekenen samen met de leerkracht en de intern begeleider het ontwikkelingsperspectief en ondersteuningsplan.

De kinderen maken CITO-toetsen aansluitend bij het onderwijs dat aangeboden is. Met behulp van het LOVS op de computer kan de ontwikkelingslijn van het kind nauwkeurig gevolgd worden (vaardigheidsscores en DLE).

Voor meer informatie en formulieren, zie

<http://www.ijssselberkel.nl/ondersteuningsroute/ontwikkelingsperspectief> en <http://www.ijssselberkel.nl/voor-scholen/formulieren>

4.6 Passende Materialen

De Kleine Wereld beschikt over de volgende materialen met speciale pedagogische en didactische kenmerken die gebruikt worden naast de reguliere methode:

Materialen ter ondersteuning van dyslexie:

- Textaid

Materialen gericht op de sociaal emotionele ontwikkeling en aanleren van sociale vaardigheden:

- Kanjertraining
- Kwaliteitspel
- Helpende gedachtenkaartjes
- Begeleidingsadviezen KANVAS
- Diverse Coole Kikkermaterialen
- Huis vol gevoelens
- Doos vol gevoelens
- Praatkaartjes/praatplaatjes
- 'Wat ben ik blij' van Rolf
- Coöperatieve spellen zoals:
 - Harvest time
 - Oasis
 - Secret Doors
 - Antartica
 - Zen Blocs
 - Mount Everest
 - Princes
 - Regenwormen

Materialen voor NT2 leerlingen:

- Horen, zien en schrijven
- Materialen Schatkist
- Puk en Co
- Ik heet Bas
- Taalzee
- Beeldwoordenboek
- Woordenschat in beeld
- Woorden in prenten 1+2
- Zien is snappen
- Met woorden in de weer
- Op woordenjacht

Materialen ter bevordering van de rekenontwikkeling:

- Met sprongen vooruit
- Rekentuin
- Concreet materiaal (MAB)
- Utrechtse getallentoets
- Maatwerk

Materialen ter bevordering van de taalontwikkeling:

- Spelling in de lift
- Zuid Vallei
- Spel 'Boem tik tak'

Materialen ter bevordering van de taalontwikkeling:

- Veilig in stapjes
- Map "Speciale leesbegeleiding" Pravoo Luc Koning
- Connectlezen
- RALFI-lezen
- BOUW!
- Bereslim
- Voorschotbenadering groep 2

Materialen voor begaafden/ hoogbegaafden:

- Vooruit
- Pluspakket Heutink
- Topklassers
- Kant-en-klaar Plus themamappen
- Technieksets en Sterrenwerk techniek
- Juan y Rosa, Kien
- Webkwestie
- Rush hour
- Breinkwekers
- Kien
- Rekentijgers
- Kangoeroeboekjes en –wedstrijd
- Somplextra mappen voor groep 5 t/m 8

Materialen waar de leerlingen zelfstandig mee oefenen:

- Varia
- Pico Picollo
- Loco
- Junior informatie

Materialen gericht op voorspelbaarheid, structuur, planning en werkhouding (executieve functies):

- Dagritmekaarten/dag-rooster,
- Weektaak
- Beertjes van Meichenbaum Werkboek Mindset
- Wijzer in Executieve functies kaartenset onderbouw en kaartenset bovenbouw

Materialen gericht op motorische ontwikkeling:

- "Zwart-wit" voor de fijne motoriek GR1 en 2 van Zwijsen
- "Schrijven zonder pen" GR1 en 2 van Bekadidact

4.7 Verlengde leertijd

Mocht het voor een kind beter zijn om meer tijd te krijgen om zich de leerstof eigen te maken dan is verlengde leertijd in een groep mogelijk. Dit zal dit tijdig (uiterlijk maart) met ouders en leerling worden besproken. Hieraan zal al een proces van gesprekken over ondersteuning (stappen in de ondersteuningsroute) vooraf zijn gegaan.

Het valt onder het beleid van de school te bepalen welke leerlingen een extra jaar in een bepaalde groep krijgen. Aangezien wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat verlengde leertijd op langere termijn, op zowel cognitief als sociaal-emotioneel gebied geen gewenst resultaat oplevert, wordt verlengde leertijd op De Kleine Wereld niet snel voorgesteld. Aan de andere kant kan een ontwikkeling door omstandigheden stagneren en valt deze niet te forceren. Een pas op de plaats is dan gewenst.

<https://wij-leren.nl/effect-van-zittenblijven-of-versnellen.php>

<http://nivoz.nl/artikelen/onderzoek-naar-zittenblijven-breder-perspectief/>

In uitzonderlijke gevallen kan er besloten worden een leerling verlengde leertijd te bieden. De overgang van een leerling heeft hierbij vooral te maken met de ontwikkeling die de leerling heeft door gemaakt. De specifieke ontwikkeling van een kind kan een reden zijn om de doorstroming naar de volgende groep uit te stellen. Om deze beslissing op verantwoorde wijze te nemen wordt gekeken naar een aantal belangrijke zaken:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling (o.a. resultaten van Cito-toetsen)
- Taalontwikkeling, beheersing van leesvoorwaarden, eventuele belangstelling voor het leren lezen.
- Observaties van de groepsleerkracht
- Werktempo/ concentratie
- De specifieke onderwijsbehoeften van het kind

De groepsleerkracht heeft overleg met de intern begeleider. Vervolgens vindt er overleg plaats met de ouders en eventueel de onderwijscoach om te komen tot een weloverwogen beslissing. Het streven is om in goed overleg tot een gezamenlijke beslissing te komen. De verantwoordelijkheid van de uiteindelijke keuze ligt bij de school.

4.8 Aanmelding en procedure zorgplicht

Wanneer er een nieuwe leerling aangemeld wordt bij ons op school volgen we zo zorgvuldig mogelijk de procedure zorgplicht.

Toelichting bij stroomschema 1 (versie maart 2015)

1. Wat is passend onderwijs?

Elk kind heeft recht op goed onderwijs. Ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Met Passend onderwijs is het nog beter mogelijk om ondersteuning op maat te bieden voor alle kinderen die dit nodig hebben. Zo hebben zij de beste kansen op een vervolgopleiding en meedoen in de samenleving. Kinderen die het echt nodig hebben kunnen, net als nu, naar het speciaal (basis)onderwijs. Dat blijft. Daarnaast werken we nauw samen met partners vanuit de jeugdhulp, zodat kinderen en hun ouders zowel op school als thuis passende ondersteuning krijgen.

2. Wat is de zorgplicht?

Scholen zijn verplicht om een passende onderwijsplek te vinden voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Dit heet de zorgplicht. Of een kind nu 'gewoon' of 'anders' leert: elke school heeft de plicht een passend aanbod te doen. Het liefst op de reguliere basisschool. En als dat niet kan, dan op een andere basisschool, in het speciaal basisonderwijs of in het speciaal onderwijs. Altijd in samenspraak met ouders/verzorgers. 'Regulier als het kan, speciaal als het moet'.

3. Welke ondersteuning biedt een school?

Elke school heeft een ondersteuningsprofiel waarin staat beschreven welke ondersteuning de school kan bieden. We maken daarin onderscheid tussen basisondersteuning en extra ondersteuning. Basisondersteuning is de ondersteuning die iedere school in de regio biedt. De basisondersteuning is voor alle scholen, en dus voor alle kinderen, gelijk. Voor ieder kind dat extra ondersteuning nodig heeft maken we een arrangement op maat. Deze extra ondersteuning wordt toegekend en betaald door het samenwerkingsverband IJssel | Berkel. Daarnaast bieden sommige scholen zelf extra ondersteuning aan kinderen die tijdelijk extra begeleiding nodig hebben.

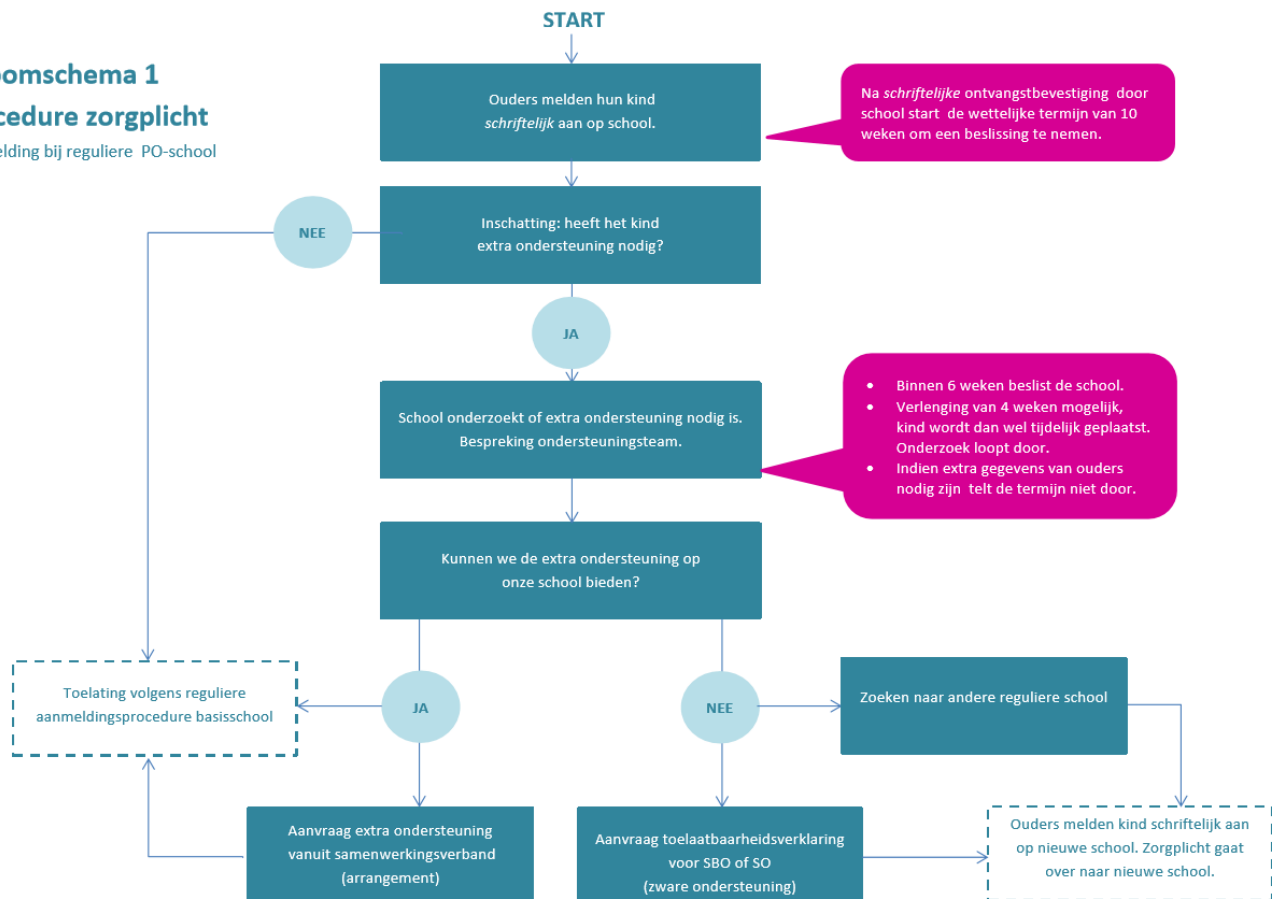
4. Procedure van aanmelding bij reguliere school

De aanmeldingsprocedure van de school is leidend. ☐ Ouders melden hun kind schriftelijk aan bij de school van hun voorkeur. Aanmelding is mogelijk vanaf de dag waarop het kind 3 jaar wordt, maar zo mogelijk minimaal 10 weken voor de start van het nieuwe schooljaar.

Bij aanmelding op meerdere scholen moeten ouders doorgeven bij welke school of scholen hun kind nog meer is aangemeld. De school stuurt ouders een schriftelijke ontvangstbevestiging. Vanaf deze datum start de wettelijke termijn om binnen 6 weken een beslissing te nemen. Deze periode kan eenmaal met maximaal 4 weken worden verlengd. Dit zijn gewone weken, geen schoolweken. ☐ Bij aanmelding op meerdere scholen vraagt de school aan de ouders welke school hun voorkeur heeft. Deze school krijgt de zorgplicht.

Stroomschema 1 Procedure zorgplicht

Aanmelding bij reguliere PO-school

5. Hoe stelt de school vast of extra ondersteuning nodig is?

De school onderzoekt of het kind extra ondersteuning nodig heeft. De school vraagt hiervoor aan ouders om informatie door te geven over de ondersteuning die het kind nodig heeft, aangevuld met informatie van een voorschoolse voorziening of huidige school. Van ouders wordt verwacht dat zij die informatie met de school delen. Daarnaast neemt de school, indien nodig, contact op met de voorschoolse voorziening of huidige school. Als uw kind extra ondersteuning nodig heeft, dan zet de school het ondersteuningsteam in (zie 6).

6. Wat is een ondersteuningsteam?

Elke school kent een ondersteuningsteam voor de bespreking van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. In het ondersteuningsteam bespreken we samen met ouders de vraag: wat heeft het kind nodig om een bepaald doel te behalen? De school vraagt ouders formeel toestemming voor de bespreking van hun kind in het ondersteuningsteam en nodigt ouders altijd uit om bij de bespreking van hun kind aanwezig te zijn. Aan het ondersteuningsteam nemen verder deel de leerkracht, de intern begeleider, onderwijscoach (vanuit het samenwerkingsverband) en gezinscoach (vanuit jeugdhulp / Centrum voor Jeugd en Gezin). Daarnaast kunnen ook partners op afroep deelnemen aan het overleg, bijvoorbeeld een orthopedagoog.

7. Wanneer geldt de zorgplicht?

Als ouders hun kind schriftelijk aanmelden bij een school, moet die school bekijken of ze het kind een passende plek kan bieden. Ook als het kind al op een andere school staat ingeschreven¹. Voordat de zorgplicht ingaat, moet zijn voldaan aan de aanmeldingsprocedure en moet de school hebben vastgesteld dat het kind extra ondersteuning nodig heeft. De zorgplicht geldt juridisch gezien voor het schoolbestuur. In de praktijk vult de school waar het kind is aangemeld de zorgplicht in. De procedure zorgplicht is niet van toepassing indien op de school waar het kind is aangemeld geen plaatsruimte beschikbaar is en/of ouders de grondslag van de school niet respecteren.

8. Extra ondersteuning

Heeft het kind extra ondersteuning nodig en kan de school deze ondersteuning zelf niet bieden? Dan kunnen ouders en school een arrangement aanvragen bij het samenwerkingsverband IJssel | Berkel. Samen met ouders en school maken we een arrangement op maat. Hiermee kan een kind met extra ondersteuning naar het reguliere onderwijs. Ook is het mogelijk dat de school samen met ouders zoekt naar een andere reguliere school die de gevraagde ondersteuning wel kan bieden.

9. Zware ondersteuning

Voor sommige kinderen is een (tijdelijke) lesplaats in het speciaal (basis)onderwijs de meest passende plek. We noemen dit zware ondersteuning. Voor een lesplaats in het speciaal (basis) onderwijs is een 'toelaatbaarheidsverklaring' nodig. Deze

verklaring is aan te vragen bij het samenwerkingsverband IJssel | Berkel. Om te beoordelen of een kind een toelaatbaarheidsverklaring krijgt, vraagt het samenwerkingsverband in elk geval advies aan deskundigen, waaronder een orthopedagoog. Gaat uw kind naar een kinderdagcentrum en denkt u dat uw kind extra of zware ondersteuning nodig heeft? Neem dan contact op met het samenwerkingsverband IJssel | Berkel.

Samenwerkingsverband IJssel | Berkel Om de extra ondersteuning aan kinderen zo goed mogelijk te regelen werken de schoolbesturen van de 102 scholen in de gemeenten Brummen, Zutphen, Voorst, Lochem, Berkelland en een deel van de gemeente Bronckhorst (de kernen Vorden, Wichmond en Kranenburg) samen in het samenwerkingsverband IJssel | Berkel. Voor meer informatie en contactgegevens zie www.ijsselberkel.nl

Een kind blijft ingeschreven staan op een school totdat een andere school bereid is hem of haar in te schrijven. Als een kind van school gaat, om welke reden dan ook, mag de school het kind dus pas uitschrijven na inschrijving op een nieuwe school.

5. Dossier en archivering

Op De Kleine Wereld werken we met het kind-administratie- en kind-ondersteuningsprogramma Esis. In dit programma worden alle bijzonderheden en begeleidingsafspraken (zoals ondersteuningsplannen, verslagen van een oudergesprek, een logopedist, orthopedagoog of psycholoog) opgeslagen.

5.1 Het leerling-dossier

Van elke leerling wordt een dossier samengesteld. In dit dossier komen in ieder geval:

- Het inschrijfformulier
- Formulier van de logopedische screening
- Verslagen van gesprekken met ouders/verzorgers inclusief gemaakte afspraken
- Informatie van voorgaande jaren

Verder kan het leerling-dossier bevatten:

- HGW-formulieren
- (Groeps-) ondersteuningsplannen (Gedurende het jaar staan ondersteuningsplannen en HGW-formulieren in Teams onder *leerlingondersteuning/leerlingen/groep/leerling*. Aan het einde van het jaar hangt de leerkracht deze informatie over de leerling in leerlingendossier in Esis.)
- Verslagen van externe onderzoeken
- Ondersteuningsplannen of handelingsplannen, ook door ambulant begeleiders opgestelde adviezen
- Onderwijskundig rapport andere school

De leerkracht is verantwoordelijk voor het actueel houden van het leerlingdossier.

We werken op De Kleine Wereld met digitale dossiers in Esis. Alleen het onderwijspersoneel heeft inzage in de leerling-gegevens. Ouders/verzorgers kunnen op verzoek inzage krijgen in het dossier van hun kind. De ouders maken hiervoor een afspraak met de groepsleerkracht of IB-er. Leerling-gegevens worden alleen met toestemming van ouders/verzorgers aan derden verstrekt. De groeps- en leerlingenmappen in Teams worden beheerd door de groepsleerkracht. Dossiers van oud-leerlingen worden 5 jaar bewaard en daarna door de administratief medewerker vernietigd.

6.2 Groepsmappen

In iedere groep zijn de volgende mappen te vinden:

Algemene groepsmap

In deze map vindt ieder die jouw groep overneemt Informatie over gang van zaken “zo doen wij dat hier”

- Beschrijving van de vakken, de gebruikte methodes en aanpak in jouw groep
- Beschrijving van de dagelijkse gang van zaken
- Groepsafspraken
- Lesrooster
- Kalender
- Plusklaskalender
- Schoolvisie
- Schoolafspraken – wat zien we in de klas – doorgaande lijn zelfstandig werken
- Verzuimmelding
- Schoollied
- Gedragsprotocol

De dagelijkse map

Deze map biedt handreikingen voor de dag. Hierin zijn de volgende dingen te vinden:

- inhoudsopgave
- Informatie over leerlingen

- Adressen en telefoonnummers
- Overdracht met belemmerende/bevorderende factoren/manier van leren/onderwijsbehoeften
- Lijsten met groepsindelingen, plusklasleerlingen, verrijkingsaanbod leerlingen, spreekbeurten, wachtwoorden, registraties etc
- Weekrooster met op de rechterpagina de dagplanning en op de linkerpagina het logboek
- In de dagplanning is vermeld:
 - Dag, datum
 - Afwezig
 - Inloop (eventueel verwijzing naar weektaak en intensiveringsschema)
 - Vakken met daarbij het doel, welke materiaal gebruikt (kan ook zijn verwijzing naar de thermometerbladen), de kinderen waarmee (verlengde) instr.,
 - Bijzonderheden
- Bij de dagplanning is geplastificeerd een overzicht van de onderwijsbehoeften en indeling in niveaus (ook OPP's) van de kinderen per vak. Dit overzicht verhuist per week mee. (Elke 2 maanden kan dit overzicht wijzigen) Hier is dus ook kort informatie te vinden over leerlingen die op welke manier dan ook extra ondersteuning, speciale aanpak hebben. En of leerlingen een allergie, suiker etc hebben. (is al format voor verspreid)
- Ook de groepsplattegrond is geplastificeerd en verhuist mee.
- De actuele weektaak is los te vinden bij de dagplanning.
- In het logboek wordt vermeld:
 - welke leerlingen bepaalde doelen bij dat vak niet behaald hebben, suggestie voor aanpak en verwijzing naar dag waarop dat wordt opgepakt.
 - Wanneer er op die dag aan deze leerlingen instructie is gegeven en gezamenlijk is ingeoeft wordt dat bij de notitie in het logboek een melding gemaakt (kan doormiddel van krul door de namen van de leerlingen waarbij het kwartje gevallen is, de leerling waarbij dat nog niet is , is vervolgens op een ander moment in het rooster weer terug te vinden.)

Lesvoorbereidingsmap

Deze map kan worden gebruikt bij het voorbereiden van je lessen. Met de gegevens van het logboek en rooster er bij is deze map je naslagwerk voor het voorbereiden van je lessen.

- Per vak/gebied (sociaal-emotioneel, rekenen, begrijpend lezen, spelling, technisch lezen, zaakvakken) zit daar in:
 - Groepsoverzicht (niveaugroepen, OPP's, OPO, bijzonderheden)
 - Resultaten en observaties
 - Onderwijsplan
 - Kijkwijzers
 - Taxonomie van Bloom en verschillende vragen en uitwerkingen van opdrachten op de verschillende niveaus
 - Werkvormen (coöperatief, spel, beweging)
 - Planning van leerstof door het jaar
 - Periodeplan
 - Leerlijnen van alle jaren
 - Cruciale leermomenten van jouw jaar
 - Eventueel achtergrond artikelen en kwaliteitskaarten
 - Bij sociaal-emotioneel:
 - de verschillende fases van het groepsproces en wat de rol/gedrag van de groep in die fases is en wat de rol/gedrag van de leerkracht in die fases is
 - de verschillende fases van het groepsproces en handreikingen voor activiteiten
 - KANVAS
 - Leerlijnen CED sociaal emotioneel
 - Kindgesprekken formats, kindplan, GGGG-denken-schema (downloads 'Zien')

- Algemene info:
 - Fases van leren
 - Lesmodellen
 - 9 handreikingen voor een effectieve les
 - Doelen stellen en het hanteren van 'succescriteria' en 'let-opjes'
 - Kijkwijzer
 - Teach-werkvormen
 - Leerlijnen CED leren leren
 - Werkhouding tips en handreikingen, Meichenbaum werkwijze

6.3 Map interne begeleider

In de kamer van de intern begeleider staat in de grijze kast een map 'algemene groepsmap' met daarin:

- Leerlingenlijst van alle groepen
- Toets-kalender
- Verslagen groepsbesprekingen

6. De planning

Aan het begin van het schooljaar wordt de ondersteuningskalender gecommuniceerd. (zie bijlage 5).

Hierin is aangegeven:

- De weken waarin de betreffende toetsen en observaties plaats zullen vinden.
- Welke toetsen, vragenlijsten en observaties in welke groepen worden afgenomen.
- Wanneer er groepsbesprekingen plaatsvinden.
- Wanneer de groepsoverzichten en individuele ondersteuningsplannen gemaakt/geëvalueerd worden.
- De weken waarop de gegevens met de IB'er en/of collega's worden besproken.

6.1 De afname en verwerking van de toetsen en observaties

Hiervoor is onderstaand protocol opgesteld.

Protocol voor afname:

- Klassikale toetsen worden per definitie door de eigen groepsleerkracht afgenomen. Heeft een groep meer leerkrachten, dan worden de toetsen bij voorkeur door de leerkracht afgenomen die de groep het grootste deel van de week heeft en/ of de leerkracht, die binnen een bepaald vakgebied de meeste lessen geeft.
- Individuele toetsen kunnen door externe collega's, de onderwijsassistent of de IB'er worden afgenomen (zoals bij ziekte, of extern onderzoek).
- LOVS toetsen worden bij voorkeur 's morgens afgenomen, op momenten dat de leerlingen nog "fris" zijn.
- Toetsen worden niet een dag na een schoolvakantie afgenomen, de dagen daarop moet echter geen probleem zijn.
- De ondersteuningskalender vormt de basis voor bovenstaande punten.
- Voor dyslectische leerlingen zijn er specifieke compenserende en/ of dispenserende afspraken vastgelegd. Dit geldt ook voor kinderen waarbij een vermoeden is van dyslexie zonder dat er een verklaring is. (zie paragraaf 4.2)
- Bij alle LOVS toetsen, blijven alle aanwezige schema's, kaarten e.d. die normaal ook in de groep hangen, ook tijdens de toets hangen.
- Na afname van de toetsen, worden de benodigde materialen door de leerkracht gecontroleerd en compleet op de goede plek terug gezet (het secretariaat).

Protocol voor verwerking:

- De leerkrachten voeren zelf de toetsgegevens op de computer in. Hiervoor wordt een deadline op de ondersteuningskalender aangegeven, omdat IB'er en directie ook tijd moet krijgen voor een analyse ter voorbereiding van een schoolbespreking.
- Bij spelling en rekenen worden voor de IV en V-scores ook de fouten aangeklikt opdat een foutenanalyse mogelijk is.
- De toetsen worden door de leerkracht geanalyseerd. In een kleine of grote schoolvergadering worden bevindingen gedeeld met collega's en kunnen collega's geraadpleegd worden over analyse, verklaringen, aanpassingen in onderwijsaanbod.
- Directie en ib'er buigen zich over de zelfevaluatie.
- N.a.v. de toetsanalyses en observaties en leerling-gesprekken wordt twee keer per jaar het onderwijsaanbod geëvalueerd en aangepast. Aangepaste groepsoverzichten en individuele ondersteuningsplannen worden op de juiste plaats bewaard. (groepsoverzichten in Teams onder *OPO opbrengstgericht passend onderwijs\groepsoverzichten actueel* en de ondersteuningsplannen en HGW-formulieren in Teams onder *Leerlingondersteuning/leerlingen/groep/leerling*. Aan het einde van het jaar hangt de leerkracht deze informatie over de leerling in leerlingendossier in Esis.)

- De toetsresultaten worden in de groep met de leerlingen besproken en tijdens de 10 minutengesprekken met de leerlingen en hun ouders. Bij een IV of V score wordt tussendoor contact opgenomen met de ouders over ondersteuning als er niet op korte termijn (max. 3 weken) een 10 min. gesprek gepland staat. De concrete acties worden met de leerling en diens ouders besproken.

Doortoetsen

- Kinderen met een I-score worden doorgetoetst totdat zij een II-score behalen.
- We toetsen door met als doel te bepalen welk verdiepend onderwijsaanbod gepast is: verrijkingsgroep op de DKW bij 6-12 maanden voorsprong, of (ook) de bovenschoolseplusgroep bij meer dan 12 maanden voorsprong of versnellen. Hiervoor wordt ook het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH) geraadpleegd.
- Het doortoetsen gebeurt door de leerkracht, eventueel met hulp van de intern begeleider.

6.2. Jaarplanning IB'er

September	• Inplannen groepsbesprekingen Ikr – IB • past DL aan in Esis indien nodig (groep 3, Iln met verlengde leertijd, ook leerlingen met OPP?) • actualiseert Esis – Focus PO – Iris connect – CITO – DHH – Kanjertraining – BOUW! (alle groepen overgezet? Alle Ikr een inlog? Juiste Ikr en Iln gekoppeld?) • coördineert het RT-aanbod en communiceert dit aan team; • is desgewenst aanwezig bij kennismakingsgesprekken ouders van leerlingen met extra ondersteuning en de nieuwe leerkracht voor een goede overdracht • neemt desgewenst samen met de leerkracht, ouders en leerling de door de leerkracht opgestelde OPP's door • doet groepsbezoeken en houdt groepsbesprekingen met als doel: zijn onderwijsbehoeften duidelijk en is het onderwijsaanbod afgestemd en georganiseerd. Loopt het? Wat is er nog nodig? bekijkt ook de groepsmap van elke groep: duidelijk voor invaller? • houdt een leerlingbespreking (indien nodig) Leerlingen waarover de leerkracht extra wil sparren met de leerkracht en/of ondersteuning nodig heeft worden besproken met de IB'er. • Data GGD communiceren met team • Overleg De Flier IB over samenwerken en gezamenlijk aanbod
Oktober	• gaat op groepsbezoek met als doel onderwijskundige vernieuwingen te monitoren en feedback te geven op een hulpvraag van leerkrachten • Ambitiekaarten doornemen en actiepunten IB eruit filteren – speerpunten IB duidelijk hebben en communiceren met team • heeft het kwaliteitverbetertraject voor de ondersteuning in kaart gebracht voor dit schooljaar en voert dit uit. • past het ondersteuningsdocument aan • past zo nodig het schoolondersteuningsprofiel aan • KANVAS en Quicksan klaarzetten overdragen aan leerkrachten • doelen en begeleidingsplannen plusgroep en verrijkingsgroep? zijn duidelijk voor leerling, groepsleerkracht en begeleider plusgroep • Evt. Leerlingbespreking in bouw • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er. • Quicksan en KANVAS vragenlijsten zijn ingevuld door Ik en Iln • Bespreekt met leerkrachten van nieuwe leerlingen de uitkomsten van de DHH-scan • Zo nodig wordt de diagnostisering van DHH gestart • Toetsen bekijken en eventueel nieuw materiaal bestellen
November	• Bekijkt op schoolniveau de uitkomsten van de KANVAS-meting (soc-emo vragenlijst en veiligheidsvragenlijst) • Bereidt de kleine schoolbespreking voor – resultaten methodegebonden metingen, observaties in de klas, TIAT (alle Iln), Strat. Toets, AVI en DMT (zorgleerlingen), KANVAS • Evalueren en bijstellen individuele handelingsplannen, OPP's, onderwijsaanbod en groepsoverzichten • Overleg proces overstap PO VO Iln GR8

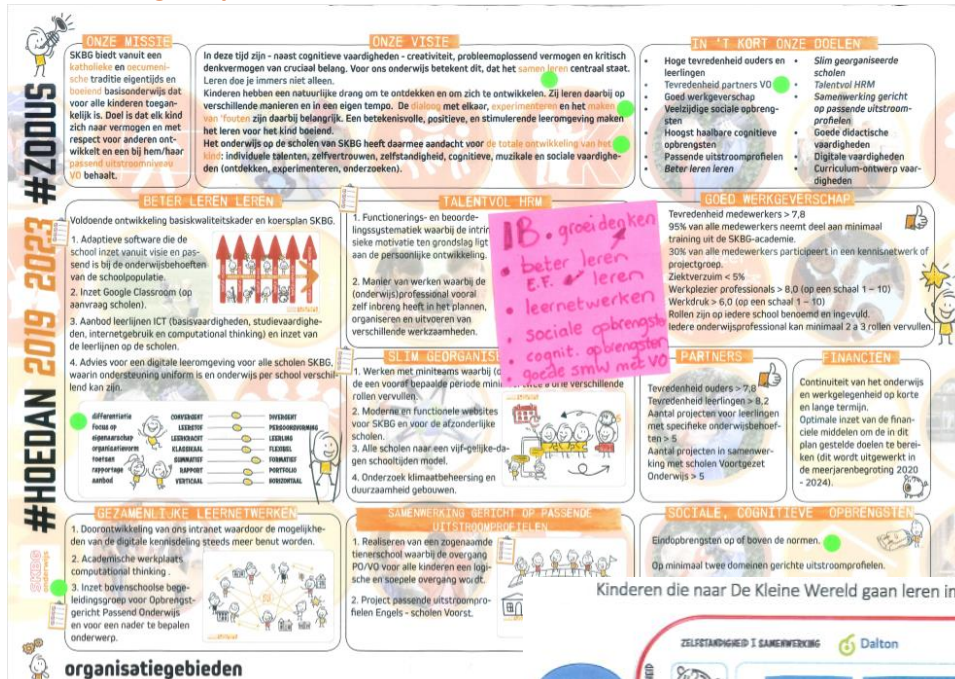
	• Houdt een leerlingbespreking (indien nodig) Leerlingen waarover de leerkracht extra wil sparren met de leerkracht en/of ondersteuning nodig heeft worden besproken met de IB-er. • Diagnostiek EMT/Klepel/Rekenen • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst over diagnostiek DHH • HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er. • Leesdossiers aanvullen met tussenmetingen en diagnostiek • Eindtoets CITO bestellen (kan ook gr8 leerkracht zelf i.s.m. administratief medewerker)
December	• werkt aan het kwaliteitverbetertraject • Evt. Leerlingbespreking in bouwvergadering • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er. • Planning toetsen en afname aanpassingen individuele leerlingen ook • Nieuwe instroom leerlingen verrijkgroep en bovenscholseplusgroep communiceren • Terugkoppeling begeleidingsplannen IIn ontwikkelingsvoorsprong ver.groep en plusgroep
Januari	• werkt aan het kwaliteitverbetertraject • voorbereiding advies PO-VO met lkr groep 8 en directie
Februari	• maakt samen met directie een analyse van de resultaten: zelfevaluatie • bereidt samen met directie de grote schoolbespreking voor • groepsbezoeken • bereidt de groepsbesprekingen voor waarin groepsoverzichten en KANVAS van de groep besproken worden • bespreekt met leerkrachten de geëvalueerde OPP's en individuele handelingsplannen: Houdt een leerlingbespreking (indien nodig) Leerlingen waarover de leerkracht extra wil sparren met de leerkracht en/of ondersteuning nodig heeft worden besproken met de IB-er. • bespreekt met leerkrachten eventuele verlengde leertijd voor leerlingen: wat is nodig om deze leerlingen goed over te laten gaan? Komen tot ondersteuningsplan. • voegt bevindingen uit de groepsbesprekingen toe aan de zelfevaluatie met actiepunten • schrijft samen met directie de zelfevaluatie af n.a.v. de bevindingen in de grote schoolbespreking • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er. • IB en directie: evalueren ambitiekaarten • Quickscan GR3 en GR5 en KANVAS vragenlijsten zijn ingevuld door lk en IIn
Maart	• Overzicht IIn met ondersteuning ondersteuningsniveau 3 en meer • gaat op groepsbezoek • stelt leesdossiers samen voor kinderen die in aanmerking komen voor dyslexieonderzoek en stuurt deze op • Bekijkt op schoolniveau de uitkomsten van de KANVAS-meting (soc-emo vragenlijst en veiligheidsvragenlijst) • maakt een overzicht van de groepen: wat voor leerkracht heeft deze groep nodig? (i.v.m. formatie) • Evt. Leerlingbespreking in bouwvergadering • start de signalering en diagnostisering van kinderen die bij de quickscan van DHH opvielen • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er.
April	• werkt aan het kwaliteitverbetertraject • Diagnostiek EMT/Klepel/Rekenen • signaleringslijst BOUW! voor groep 2 en start BOUW • bereidt kleine schoolbespreking voor • AVI DMT voor zorgleerlingen vóór de schoolbespreking • ondersteuning bij aanpassingen GO n.a.v. kleine schoolbespreking • gesprekken met ouders en eventueel leerkrachten over rapportage DHH • evaluatie ondersteuningstraject leertijdverlenging kinderen • formatie • Evt. Leerlingbespreking in bouwvergadering • Evaluatie eindtoets groep 8
Mei	• gesprekken met ouders van mogelijke verlenging leertijd kinderen

	• werkt aan het kwaliteitverbetertraject • Voorbereiding voorlopig advies PO-VO met leerkracht groep 7 , 8 en directie • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er. • Evt. Leerlingbespreking in bouwvergadering
Juni	• gaat op groepsbezoek • nieuwe kalender ondersteuningsroute en toetsen wordt gemaakt en besproken in het team • alle resultaten in Esis • bereidt samen met directie de grote schoolbespreking voor; • schrijven van de zelfevaluatie met directie • Terugkoppeling begeleidingsplannen lln ontwikkelingsvoorsprong ver.groep en plusgroep • eventueel begeleiden van leerkrachten bij het evalueren van GO • Evt. oudercontact indien nodig/gewenst HGW gesprekken met ouders door leerkracht en/of samen met ib'er.
Juli	• Grote schoolbespreking • Leesdossiers aanvullen voor leerlingen en eventueel dyslexie onderzoek aanvragen • Overleg De Fliert IB over samenwerken en gezamenlijk aanbod komend jaar • Afronden zelfevaluatie inclusief KANVAS, Eindtoets met input schoolbespreking • Prognoses eindtoets CITO groep 8 komend jaar • Controle zorgniveaus van de leerlingen in Esis (lkr verantwoordelijk) • Overzicht lln met ondersteuning ondersteuningsniveau 3 en meer voor nieuwe schooljaar (aantallen in HGW) • gaat op groepsbezoek • groepsbesprekingen in combinatie met overdracht: - groepsoverzichten met hiaten - aandachtspunten groep soc emo en exec functies - leerlingenoverzicht - indeling groepjes voor intensivering / verrijking / verr.groep / bsplusgroep • Bespreekt met de zittende leerkracht en de nieuwe leerkracht de OPP's van de verschillende kinderen. • Rond de DHH-procedure voor de verschillende kinderen af: aanmelding voor komend schooljaar toetsen aan opgesteld beleid. Groepen volgend jaar duidelijk • Evaluatie plusklas met IB- ers en begeleiders plusklas en directie • Ondersteuningsvragen per groep zijn voor volgend jaar duidelijk ivm RT rooster • Kaders RT-rooster om in te vullen door team
Augustus	• De ib'er zet de groepen over in de computerprogramma's van DHH en Kanjer

7. Kwaliteitsverbeteringen leerlingenzorg

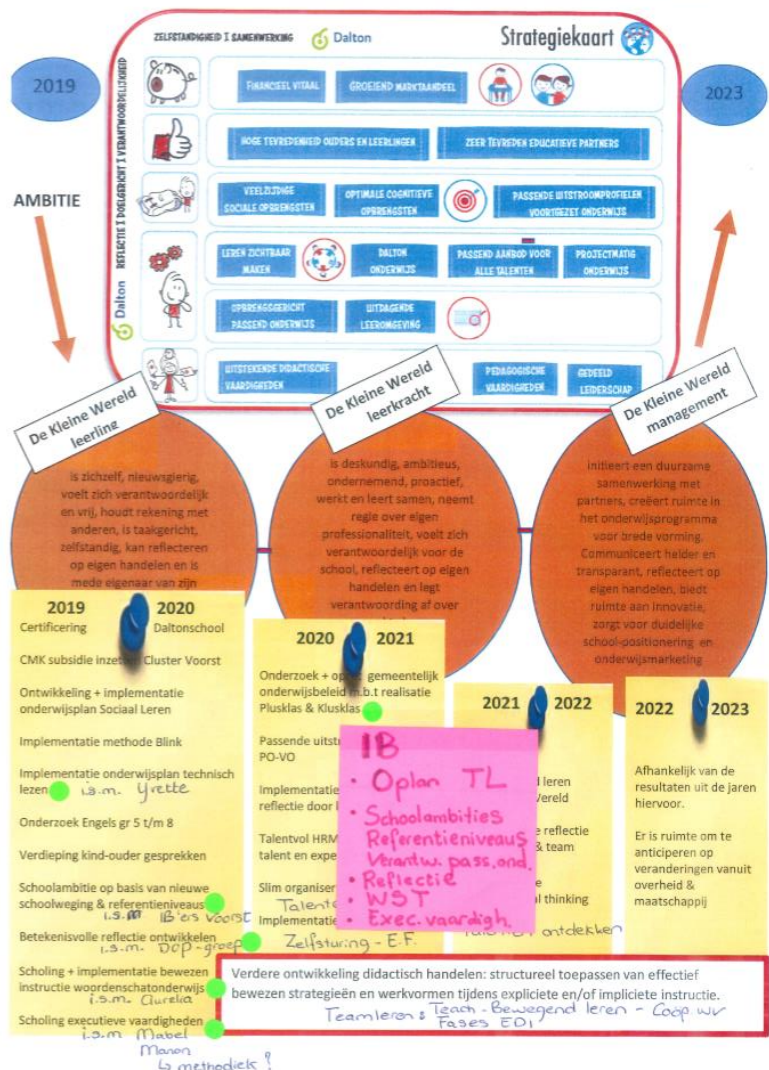
Hoewel de structuur voor ondersteuning op De Kleine Wereld goed georganiseerd is, kan er nog veel verbeterd worden. Een aantal verbeteringen zijn een gevolg van strategische keuzes op schoolniveau.

SKBG-strategisch plan 2019-2023

Kinderen die naar De Kleine Wereld gaan leren in de grote wereld op eigen benen staan.

De Kleine Wereld – ambities 2019-2023

Vorig schooljaar zijn de volgende verbeteringen gerealiseerd:

- Het aanscherpen van vroegtijdige signalering door scherpere analyses op observaties, resultaten van metingen;
- De pedagogische driehoek bij leerkrachten onder de aandacht brengen: communiceer gelijkwaardig en vroegtijdig met ouders en betrek de leerling;
- Leerkrachten stellen de ondersteuningsplannen op;
- Ontwikkelen van een Dalton-houding in IB-werk; leerkrachten in hun kracht zetten, autonomie en verantwoordelijkheid geven, eigenaar maken, samenwerken leren, doelgericht werken.
- Het kind altijd betrekken en eigenaar maken van zijn ontwikkeling: niet alleen over het kind praten, maar vooral ook mét!
- De ondersteuning aan leerlingen buiten de groep wordt doelgericht en effectief uitgevoerd;
- Workshop Executieve Functies i.s.m. collega's voor collega's;
- Implementeren van het beleid met betrekking tot Passend Onderwijs voor kinderen met een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong:
 - Frequenter afstemming groepsleerkracht – begeleider verrijkgroep en bovenschoolse plusgroep
 - Opstellen van doelen en begeleidingsplan voor leerlingen verrijkgroep en bovenschoolseplusgroep

Dit schooljaar vragen de volgende verbeterpunten actie:

Leerlingniveau:

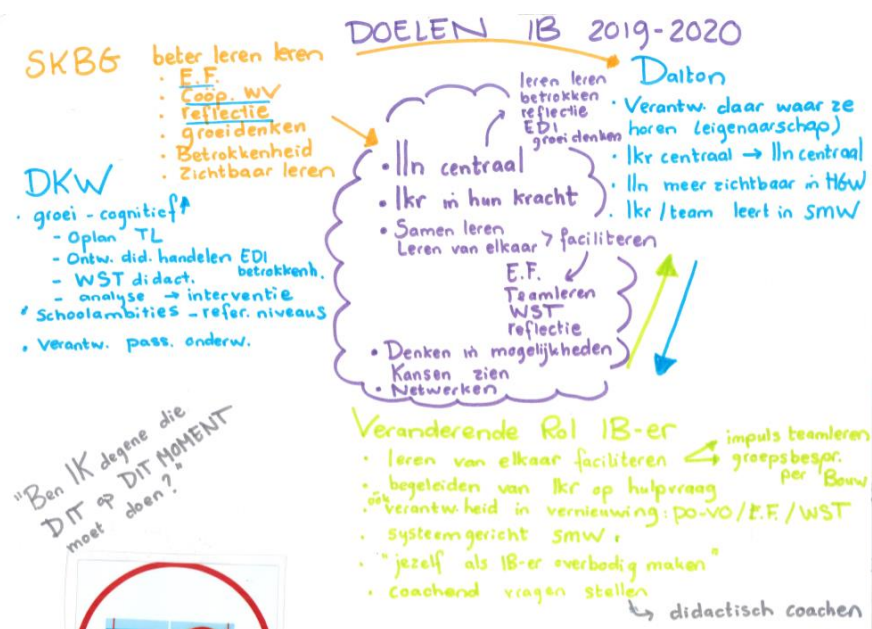
- Signaleren van rekenproblemen en begeleiden van Iln met rekenproblemen ontwikkelen;
- Onderzoeken wat er nodig is om leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong een doorgaande ontwikkeling te kunnen bieden. Onder welke omstandigheden en op welke manier laten we leerlingen versnellen?
- Leerlingen centraal in HGW
- Leerlingen eigenaar maken van leerproces en zelfsturend maken door vragen stellen (v1, v2 en v3 vragen didactisch coachen) en door reflectie op executieve functies (I-self)

<https://www.saxion.nl/onderzoek/meer-onderzoek/vernieuwingsonderwijs/iself#>

Leerkrachtniveau:

- Verslaglegging over RT in en buiten de groep wordt concreter en met meer informatie over leerproces van leerling genoteerd;
- Het traject naar het opstellen van en communiceren over een ondersteuningsplan en OPP met ouders en leerling verbeteren;
- Leerkrachten begeleiden op hulpvraag m.b.v. didactisch coachen, bewust wording van leerproces d.m.v. stellen van de juiste vragen (didactisch coachen);
- Bewustwording van invloed expliciete en impliciete communicatie van leerkracht naar leerling op het leren van de leerlingen (verwachtingen, zelfbeeld, aannames, mindset, leerproces Iln);
- Collega's leren van elkaar;
- Leerkrachten in hun kracht zetten.

Groepsniveau:

- Het levendig maken van de groepsoverzichten en onderwijsplannen door deze regelmatig te raadplegen tijdens teamleren, bij groepsbezoeken er op te reflecteren; tijdens schoolbesprekingen deze scherp te verwoorden (werkbaar in de dagelijkse praktijk), van analyse naar interventie;
- Kwaliteitsslag groepsoverzichten m.b.v. checklist OPO-SKBG;
- Leerlingen zijn betrokken aan het werk;
 - Frequenter inzetten van coöperatieve werkvormen om leren van elkaar te bevorderen (doel Dalton);
 - Van leerkracht centraal naar leerlingcentraal door de hele school;
 - Doelgerichte instructie en doelgericht begeleiden versterken;

Schoolniveau:

- Leerlingen leren zowel cognitief als sociaal emotioneel.
- Schoolambities beschrijven in nieuwe schoolweging;
- Werken met de referentieniveaus;
- Het woordenschatonderwijs een impuls geven;
- Bewustwordingsproces invloed leerkracht op leerhouding en eigenaarschap leerling op gang brengen: uitstraling in woord en mimiek van leerkracht op groeidenken van lln en oprechte interesse in het leerproces, leerhouding en kwaliteiten van de leerling (didactisch coachen);
- Opstellen van een onderwijsplan lezen (technisch lezen én begrijpend lezen), hierin wordt ook de inzet van signaleringsinstrumenten bekeken, aangesloten bij Blink, woordenschatonderwijs geïntegreerd;
- Onderzoek naar methodiek begeleiding lln op ontwikkelen van executieve functies opdat leren leren inzichtelijker wordt en voorwaarden voor leren beter ontwikkeld en begeleid;
- In beeld brengen van Passend Onderwijs op De Kleine Wereld; Evalueren en aanpassen van het ondersteuningsprofiel van DKW in het kader van Passend Onderwijs op de site van IJssel Berkel;
- Verantwoording gelden Passend Onderwijs;
- Toewerken naar een zelfsturend team:
 - Collega's in hun kracht zetten
 - Toewerken naar duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden naar rollen (specialist in opleiding klassenkracht, coördinator KANVAS, coördinator spelling, rekencoördinator)

Clusterniveau:

- Implementeren van het beleid met betrekking tot Passend Onderwijs voor kinderen met een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong:
 - Toeleiding naar en volgen van kinderen met een passend onderwijsaanbod in de verrijkgroep of plusklas organiseren volgens het beleidsplan van het cluster;
 - Begeleiding leerlingen is doelgerichter en afstemming tussen leerling-begeleider-groepsleerkracht-ouders is beter;
 - Evalueren uitvoering;
 - Verantwoordelijkheden duidelijk krijgen;
- Passend Onderwijs voor deze leerlingen structureler, nabij en meer afgestemd organiseren op regio niveau voor alle leerlingen in Voorst;
- Veranderende rol van de IB'er;
- Ondersteuningsroute verhelderen met behorende communicatie, registratie en verantwoordelijkheden.

SKBG-niveau:

- 10-14 jaar onderwijs werkgroep: doelen stellen en plan van aanpak maken;
- Duidelijkheid visie SKBG op Passend Onderwijs en inzet gelden Passend Onderwijs.

Hier toe:

- school ik mij in Didactisch coachen
- werk ik intensief samen binnen mijn cluster

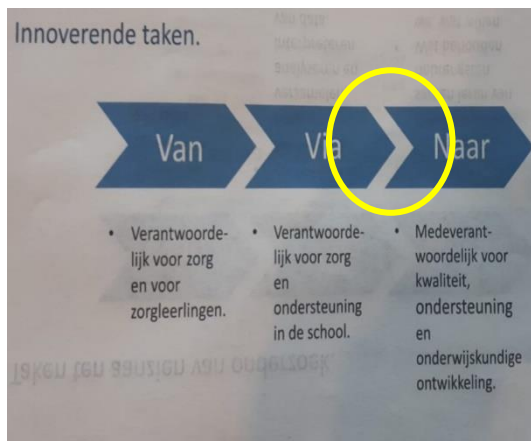
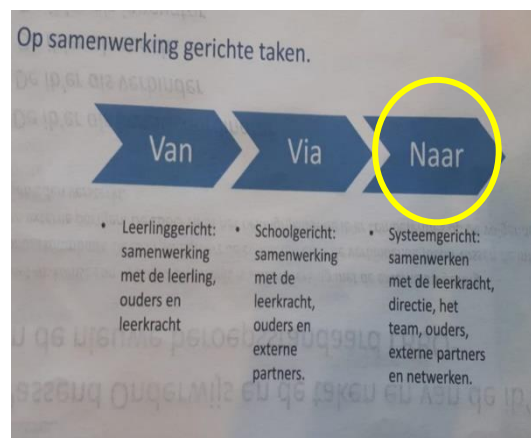
Volgend schooljaar staan de volgende onderwerpen in de leerlingondersteuning op de agenda om aan te scherpen:

- Uitbouwen rol van de leerkracht in zelfsturende leerling, inzicht in en eigenaarschap van de leerling over eigen leerproces (didactisch coachen teamniveau);
- Werken met talenten (Kiezen voor talenten Luk Dewulf, professionalisering training <https://www.kiezenvoortalent.be/kindertalentenfluisteraar>) voor ontwikkelen van groeidenken, motivatie bij het leren, werken vanuit een positief zelfbeeld;
- Wat als DKW geen schoolse IB'er? Wat wordt er dan van het team gevraagd? Welke taken kunnen naar anderen in het team? (voorwaarde: team waarin al duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, duidelijke structuren)
- Houding ten opzichte van Passend Onderwijs bij ons op school in het team onderzoeken.

Hiertoe school ik mij in 'Werken met talenten' en blijf ik intensief samenwerken binnen mijn cluster.

(Zie bijlage 7 voor de uitwerking van deze doelen.)

In het onderwijsveld ziet de landelijke beroepsgroep voor leerlingbegeleiders de volgende verschuiving in taken van de intern begeleider. Hieronder staat aangegeven hoe deze verschuiving op De Kleine Wereld gaande is.

8. De taakverdeling

8.1 De directeur

- Is eindverantwoordelijk voor de ondersteuning binnen de school;
- Laat zich informeren over en heeft regelmatig overleg met de IB'er;
- Stimuleert nascholing in het team op het gebied van specifieke leerling-ondersteuning;
- Is verantwoordelijk voor het functioneren van teamleden die verantwoordelijkheden hebben op het gebied van de leerling-ondersteuning en -begeleiding;
- Houdt zich op de hoogte van actuele ontwikkelingen m.b.t. onderwijsinnovaties;
- Coördineert het MT (overleg met coördinatoren, IB'er en directie) ;
- Ondersteunt de IB'er m.b.t. het invoeren van veranderingen, aansporen van leerkrachten, opzetten van verbeterplannen etc.

8.2 De intern begeleider

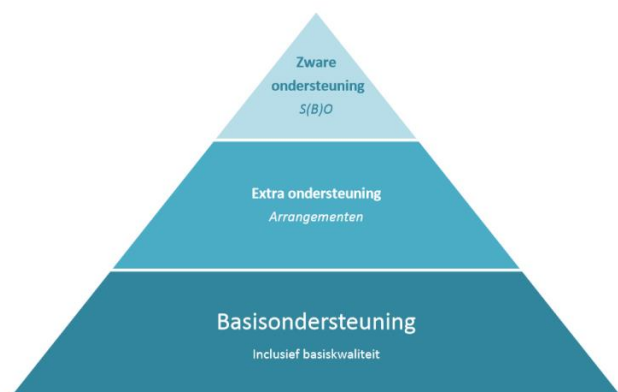
- Coördineert de interne structuur voor ondersteuning aan leerlingen;
- Stelt de kalender voor de ondersteuningsroute en kwaliteitsbewaking onderwijs (OPO) op;
- Voert interne ondersteuningsgesprekken en ondersteunt waar nodig bij het invullen van het HGW-formulier;
- Is indien nodig aanwezig bij de HGW gesprekken met ouders;
- Organiseert en leidt groepsbesprekingen;
- Evalueert met de groepsleerkracht de ondersteuning aan leerlingen;
- Ondersteunt leerkrachten bij de begeleiding en ondersteuning aan individuele leerlingen;
- Ondersteunt bij het maken van individuele ondersteuningsplannen en groepsoverzichten;
- Bewaakt de ondersteuningsroute en OPO-cyclus op school;
- Voert advies en consultatiegesprekken;
- Bewaakt de kwaliteit van onderwijs en ondersteuning;
- Is op de hoogte van beleidsontwikkelingen m.b.t. SMWV en zorgverbreding;
- Zet kennis in binnen de school;
- Woont netwerkvergaderingen intern begeleiders bij;
- Is contactpersoon voor SMWVB;
- Beheert orthotheek/leerlingdossier/leerlingadministratie;
- Onderhoudt externe contacten;
- Heeft overleg met directie en coördinatoren;
- Maakt verbeterplannen m.b.t. onderwijs en leerlingondersteuning;
- Stelt het ondersteuningsdocument van de Kleine Wereld op;
- Plant vergadermomenten m.b.t. de ondersteuning van leerlingen.

8.3 De groepsleerkracht

- Is verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerling;
- Neemt in de op de HGW-kalender aangegeven weken de toetsen af en voert de observaties uit;
- Stelt ouders op de hoogte van ontwikkelingen rondom hun zoon of dochter;
- Stelt de toetsscores vast en verwerkt de gegevens op de juiste wijze;
- Verwerkt de toetsgegevens in het LOVS;
- Analyseert de toetsgegevens en past op basis van deze analyse zijn onderwijs aan;
- Past zijn onderwijs aan en neemt dit op in de groepsoverzichten;
- Houdt de individuele leerling-dossiers in Esis bij.
- Doet gericht analyses en onderzoek naar de oorzaken van tegenvallende resultaten van de groep als totaal en/of individuele leerlingen;
- Heeft een actieve rol bij teamleren, school- en groepsbesprekingen en signalering;
- Licht de ouders in over de extra ondersteuning die hun kind zal worden geboden;
- Stelt individuele ondersteuningsplannen op en voert deze uit;

- Evalueert met de IB-er de leerling-ondersteuning en -begeleiding;
- Zorgt aan het eind van het schooljaar voor een goede overdracht naar de volgende leerkracht.

9. Verantwoording besteding Passend Onderwijsgelden

Totaal aantal leerlingen oktober 2018: 178 lln

Zware ondersteuning	Geen enkele leerling dit jaar (Vorig schooljaar 2 leerlingen)
Extra ondersteuning 10 lln (5,6 %)	Leerlingen Bovenschoolse Plusgroep (die geen gebruik maken van arrangementen voor een voorziening van het SMWVB als het Vooruitwerklab) GR5: 2 GR7: 3 GR8: 2 Rekendiagnostiek nodig, echter niet in huis: GR5: 3
Extra ondersteuning binnen de basisondersteuning 79 lln (44%)	Verrijkingsgroep: 30 leerlingen van groep 4 t/m 8 (ongeveer 6 per groep), 4 leerlingen van groep 3 stromen in maart in. Verrijking onderbouw: 7 leerlingen NT2 leerlingen: 11 lln GR12: 4* (2 lln OPP) GR5: 1 GR6: 3* GR7: 3* Leerlingen met leerachterstand: 4 lln GR5: 2* GR7: 1* GR8: 1 Leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong zodanig dat versnellen wenselijk: 3 lln GR4: 1 GR7: 2 Leerlingen met TOS: 3 lln GR12: 2* GR5: 1* *Bovenstaande lln met OPP: 11 lln HGW (gesprekken met ouders en externen): 27 lln GR12: 7 GR3: 4 GR4: 2 GR5: 4 GR6: 1 GR7: 6 GR8: 3

De Kleine Wereld heeft de beschikking over de volgende financiële middelen om de leerling ondersteuning vorm te geven:

- **LOB-gelden van de gemeente Voorst** Deze gelden worden ingezet voor het begeleiden van leerlingen met een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong opdat deze niet uitvallen in het onderwijs.
- **Gelden voor Passend Onderwijs** Deze gelden worden ingezet voor de ondersteuning aan leerlingen die alleen met extra begeleiding zich kunnen ontwikkelen zoals verwacht (mogelijk door dyslexie of een leervermogen die vraagt om meer herhaling en begeleiding) (onder andere leerlingen met een OPP).

Bron: [https://www.ijsselberkel.nl/uploads/Ondersteuningsplan_2018-2022_SWV_IJsselBerkel_\(vastgesteld\).pdf](https://www.ijsselberkel.nl/uploads/Ondersteuningsplan_2018-2022_SWV_IJsselBerkel_(vastgesteld).pdf)

Vorig jaar waren er nog gelden voor passend onderwijs aan leerlingen met een cognitieve ontwikkelingsvoorsprong. Deze gelden zijn er dit jaar niet meer.

Soort financiering	Aantal euro per lln	Totaal bedrag	Aantal FTE 1 FTE = 60.000 euro per jaar	Uren (1 uur = 1500 euro)
LOB gelden	45 euro per lln	45 x 178 = 8.010 euro	0,133 FTE	4 uur 20 min
Gelden SMWVB - basis	105 euro per lln	165 x 178 = 29.370 euro	0,5 FTE	20 uur
Gelden SMWVB - incidenteel	60 euro per lln			
Gelden SMWVB – Extra ondersteuning	40 euro per lln	40 x 178 = 7.120 euro	0,1 FTE	4 uur
Totaal	250 euro per lln	44.500,- euro	0.741 FTE	29 uur 3/4

De besteding van deze gelden is als volgt:

ECHA-specialist Anita Wuestman	LOB gelden	Begeleiding van de bovenschoolse plusgroep voor leerlingen met potentieel tot cognitieve ontwikkelingsvoorsprong van meer dan een jaar op meerdere vakken en/of hoogbegaafdheid.	Woensdag 6 uur (samen met andere scholen SKBG Voorst: 4 uur op woensdag + 1 uur voorbereiding + 1 uur begeleiding kartrekkers en contact ouders)	Factuur van 12.000 verdeeld over 3 scholen 4.000 euro
RT-docent Wilco Harleman	Gelden voor Passend Onderwijs en LOB	NT2 leerlingen GR5,6,7,8 begeleiden naar OPP aandachtspunten - Preteaching Nieuwsbegrip - Woordenschat nieuwsbegrip - Lezen - Spelling Mindsettraining GR5 t/m 8	Dinsdag en donderdag: 4 uur + 1 uur voorbereiden en verslaglegging = 5 uur	3.500 euro 4.000 euro
Yvette	Gelden voor Passend Onderwijs	Intensivering leerlingen GR 1,2,3,6	Woensdag 4 uur : 2 uur + verslaglegging	6.000 euro

		Verrijkingsgroep GR 12	Woensdag : 1 uur + voorb.	
Marjolein	Gelden voor Passend Onderwijs	Intensivering leerlingen GR4,5,8	Dinsdag: 8 uur (voorbereiding en verslaglegging)	12.000 euro
		Verrijkingsgroep GR345, GR678		
Ilja	Gelden voor Passend Onderwijs Gelden SMWVB – Extra ondersteuning	Organisatie en begeleiding leerlingondersteuning	Dinsdag, woensdag en donderdag: 18 uur	7.000 euro 7.000 euro 13.000 uit formatie = ongeveer 0,2 FTE

Aanschaf middelen basisondersteuning uit gelden Passend Onderwijs: 870 euro + 120 euro

DISK voor NT2 leerlingen

Textaid voor dyslectische leerlingen

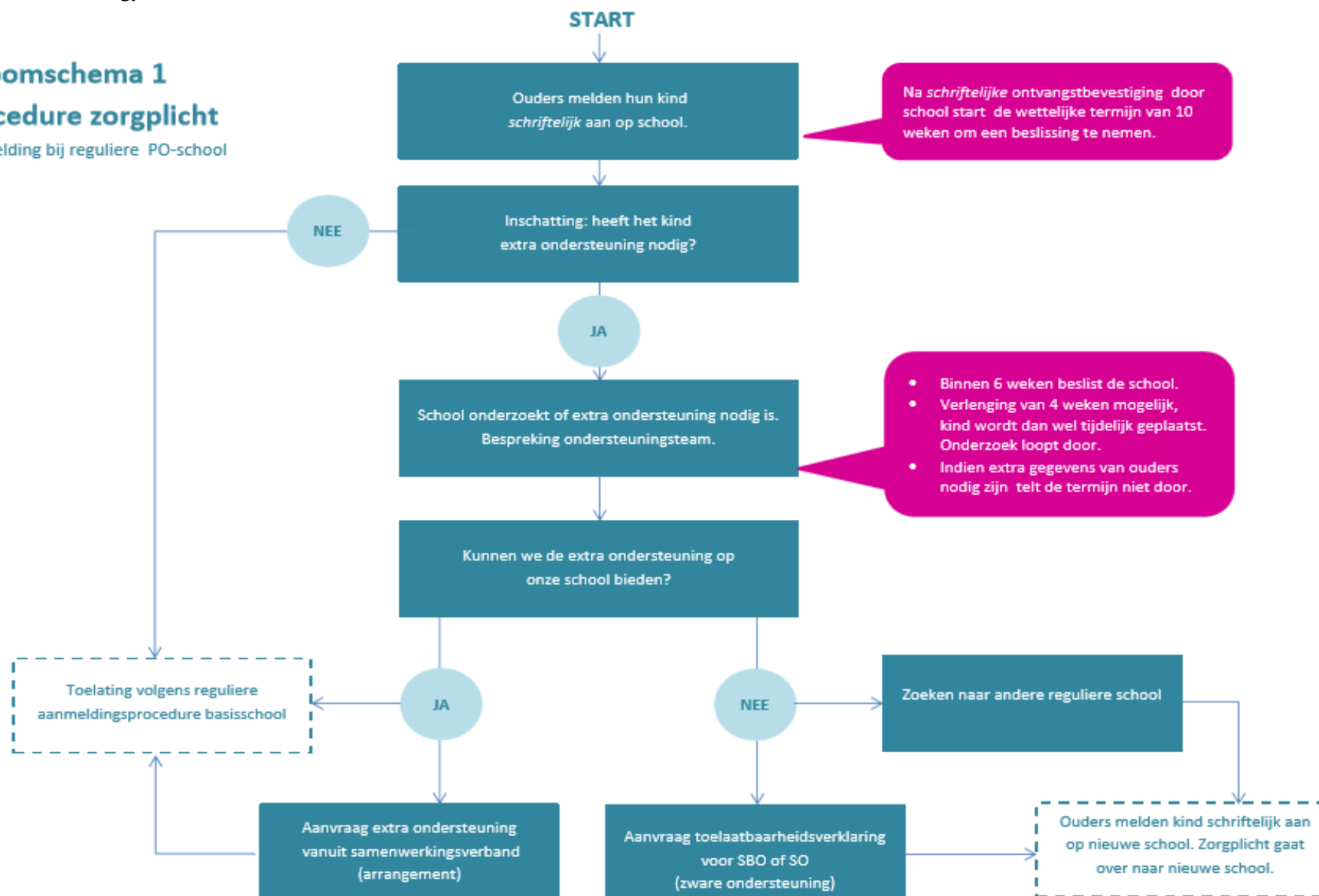
Gebruik Tolkentelefoon

Nog externe begeleiding

Begeleider	Leerling	Tijd	Ruimte
Begeleider dyslexie IJsselgroep	Dyslectische IIn GR7	Donderdagochtend	
Begeleider dyslexie Berkel B	Dyslectische IIn GR7	?????	
Begeleider Kentalis	TOS IIn GR5	Maandag en donderdag	
	TOS IIn GR1	Maandag en donderdag	
	TOS IIn GR1	Maandag en donderdag	

Stroomschema 1 Procedure zorgplicht

Aanmelding bij reguliere PO-school

Bijlage 2. Ondersteuningsroute op De Kleine Wereld

Ondersteuningsroute De Kleine Wereld – SKBG donker blauw: basis onderst. blauw: extra ondersteun- licht blauw: speciale ondersteun- licht blauw: regie bij lkr donker blauw: regie bij IB roze: regie bij OC SMWVB De Kleine Wereld Daltonschoon			
Ondersteunings-niveau	Omschrijving	Betrokken personen (regie = vet)	Concrete invulling
Stap 1 Basisondersteuning in de groep (Basisaanbod en basisaanpak: geen specifieke ondersteuning) Te vergelijken met: - ondersteuningsroute IJssel - Berkeel stap 1: lkr signaleert ondersteuningsbehoefte - Eggs zorgniveau 1: basisondersteuning	Leerkrachten komen tegemoet aan ondersteuningsbehoeften van kinderen pakken deze signalen op door onder meer observatie, kind- en oudergesprekken en het analyseren van toetsen. Zij kijken hierbij zowel naar de situatie op school als thuis. En zij verkennen niet alleen belemmeringen, maar kijken ook naar de talenten, mogelijkheden en interesses van het kind. Leerkrachten hebben regelmatig contact met ouders over de ontwikkeling van het kind.	Leerkracht, leerling, ouders	Leerkracht werkt cyclisch: observeert/signaleert/analyseert/ doet interventies/ evalueert en registreert op de afgesproken manier. Leerkracht: - stemt af op de onderwijsbehoefte van de leerling. gaat in gesprek met de leerling en stelt samen de doelen. - heeft 3 keer per jaar een ouder-kindgesprek. Leerkracht registreert: - In de dagplanning - In groepsoverzicht Algemeen (bel-helpend /onderwijsbeh./indeling onderwijsaanbod) - In groepsoverzicht FocusPO
Stap 2 Lichte ondersteuning in de groep (Aanpak voor intensivering en verrijking zoals beschreven in de onderwijsplannen, lichte specifieke ondersteuning op onderwijsbehoeften.) Verrijkinggroep. (verrijking geclusterd uit de groep) Of hoort het aanbod van verrijkinggroep bij de verrijking binnen niveau 4? Te vergelijken met:	Begrijpen van de ondersteuningsbehoeften: wat heeft dit kind, in deze groep, bij deze leerkracht, op deze school en van deze ouders nodig? Het overleg geeft de leerkracht handvatten voor het bieden van lichte ondersteuning in de klas.	Bovenstaande + collega's (waaronder IB-er)	Zoals hierboven + Collegiale consultatie: de leerkracht bespreekt signalen met leerling/ouders en/of collega's. De leerkracht krijgt handvatten voor bieden van ondersteuning in de groep. Leerkracht: - heeft nauw contact met de leerling en ouders en stemt de ondersteuning met hen af. overlegt de opvallende zaken omtrent de ondersteuning voor de leerlingen met collega's en ouders: organisatie/instructie/gedrag/ taakwerkhouding/ leerstof en noteert dat in de dag-evaluatie of logboek. - noteert extra acties voor de volgende dag in de dag-evaluatie of extra instructievoorbereiding in logboek van de groepsmap - aanpak om tegemoet te komen en af te stemmen op speciale onderwijsbehoeften is genoteerd voorin de groepsmap, duidelijk te vinden voor een invaller.

• ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 2: lkr overlegt met ouders, collega's en kind • Esjs zorgniveau 2: collegiale consultatie			Groepsbespreking (3x per jaar) (om het reilen en zeilen in de groep te bespreken, tips van elkaar te krijgen, van elkaar te leren, gezamenlijk verantwoordelijk te zijn) met bouwcollega's intern begeleider, wordt voorbereid in formulier groepsbespreking in Teams. (regie bij leerkracht)
3 Extra kortdurende ondersteuning in/buiten de groep. (Intensiever aanbod en begeleiding, RT.) Te vergelijken met: • ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 3: lkr intensiveert het basisaanbod • Esjs zorgniveau 3 : intern ondersteuningsoverleg	Om de leerling te kunnen laten groeien en ontwikkelen is meer nodig voor een korte termijn (meer leertijd, meer instructie, specifiek aanbod). De leerkracht stelt doelen en aanpak meer specifiek op en bespreekt deze met de leerling, de extra ondersteuner en de ouders en bespreekt de leerling in een leerlingbespreking met de IB-er. Een ondersteuningsplan wordt ingevuld om een ontwikkeling naar specifieke doelen voor de leerling mogelijk te maken.	Bovenstaande + Begeleider/RT'er	Zoals hierboven + Leerkracht stelt een ondersteuningsplan (OP) op om het aanbod, de aanpak en de organisatie daarvan om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften te beschrijven. (startsituatie – doelen – aanbod en aanpak – evaluatie, <u>opvallendheden</u> – interventies (wordt voor lln. met lees- of spellingachterstand gebruikt om leesdossier op te bouwen.)) Hierin worden kinderen zoveel mogelijk geclusterd. Ouders worden op de hoogte gesteld van deze ondersteuning van hun kind. Vier keer per jaar leerlingbespreking (met IB): Na de groepsbespreking geeft de leerkracht aan wat de leerlingen zijn met blijvende puzzels en nodige <u>interv.</u> Na deze besprekingen volgt ook het afstemmingsoverleg met ouders. *Overleg met IB kan natuurlijk ook op elk moment, als de ondersteuning zich aandienen.
4 a Langdurige extra ondersteuning of specifieke aanpak in/buiten de groep. (plusklas) Te vergelijken met: • ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 4: ondersteuningsteam op school • Esjs zorgniveau 4: Ondersteuningsteam of indien een OPP: zorgniveau 9.	Om de leerling te kunnen laten groeien en ontwikkelen is afstemming met thuis nodig. Ouders en leerkracht komen tot één beeld van de leerling middels het HGW formulier. Ook is er langdurig extra leertijd, extra ondersteuning, interventies of specifiek aanbod nodig. Leerkracht vult het HGW-startformulier (of ingeval van plusgroep DHH) in als onderlegger voor gesprek met ouders en <u>IB'er</u> om te komen tot een eenduidig beeld van de leerling en duidelijk omschreven onderwijsbehoeften. lln. met een laag leervermogen en/of <u>lln</u> met meer dan 1 jaar leerachterstand op 1 of meer vakgebieden krijgen doelen, aanbod, aanpak beschreven in een Ontwikkelingsperspectief (OPP) met Ondersteuningsplan (OP). Dit geldt ook voor kinderen met een potentie tot cognitieve ontwikkelingsvoorsprong van een jaar of meer op 1 of meer vakgebieden.	Leerkracht, IB, ouders	Leerkracht: • vult het HGW-formulier in; • gebruikt het HGW-formulier als onderlegger in het afstemmingsgesprek met ouders en <u>IB'er</u> om te komen tot - één beeld van de leerling; - heldere onderwijsbehoeften van de leerling; - doelen in ontwikkeling. - aanpak en organisatie om doelen te bereiken; - ondersteuningsbehoeften <u>lkr</u> en ouders. Leerkracht: • stelt een Ontwikkelingsperspectief (OPP) en/of ondersteuningsplan (OP) op n.a.v. het gesprek met ouders en IB-er. • Administreert HGW en OPP, OP in <u>Esjs</u> (OPP=ondersteuningsniveau 9) • Laat aanpak terugkomen in groepsmap Ouders: • ondertekenen OPP en minimaal 1x per jaar vindt evaluatie plaats. IB-er: • ondersteunt bij formuleren van OPP en OP • wisselt OPP en OP uit met BRON • monitort

			Vier keer per jaar leerlingbespreking (met IB) : om de leerlingen te monitoren in hun ontwikkeling, ondersteuning te evalueren en bij te stellen. Na deze besprekingen volgt ook het afstemmingsoverleg met ouders .
4 b Ondersteuningsteam (expertise van buiten want handelingsverlegen) Te vergelijken met: - ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 4: ondersteuningsteam op school - Esis zorgniveau 4: Ondersteuningsteam	Wanneer blijkt dat intensivering van het basisaanbod onvoldoende resultaat heeft en er is handelingsverlegenheid , dan volgt een bespreking in het ondersteuningsteam om specifieke kennis van externen de school binnen te halen. Leerkracht, IB, ouders en 'externen' stemmen af in multidisciplinair teamoverleg.	IB , leerkracht, ouders, SWV Op uitnodiging zo nodig: orthopedagoog, Expertise teamlid SWV, JGZ, gezinscoach e.a.	Ouders: - geven toestemming voor het overleg met externen en om informatie van hun kind te delen met derden. Ondersteuningsteam (op maat). IB-er: - zet mogelijke hulpvraag uit bij TeamBV van SWV en/of CJG - maakt zo nodig dossier aan in Kindkans. Evt observatie van de leerling of gesprek met leerkracht door expertise-team SWV of SWV onderwijscoach. (toestemming ouders). - Organiseert een consultatie met de onderwijscoach SWV voorafgaand aan het OT - nodigt het ondersteuningsteam uit; bekeken wordt wie er nodig zijn aan tafel, om de goede ondersteuning te kunnen bieden. Besproken wordt aan de hand van het HGW formulier wat er allemaal al is ondernomen met welk resultaat en wat de vervolgstappen moeten zijn. - zet aanmelding in Kindkans door naar "in proces" en koppelt onderwijscoach SWV aan dossier. In Kindkans wordt "overlegronde" gepland en indien nodig worden andere externen gekoppeld aan dossier in Kindkans (via extra toegang). - geeft een eventueel OPP door aan BRON Leerkracht - stelt een Ontwikkelingsperspectief (OPP) en/of ondersteuningsplan (OP) op n.a.v. het OT - Administreert HGW en OPP, OP in Esis (OPP=ondersteuningsniveau 9) - Laat aanpak terugkomen in groepsmap
5. Extra ondersteuning met arrangement (Inzet van expertise a.h.v. opgesteld plan.) Te vergelijken met: - ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 5: aanvraag extra ondersteuning - Esis zorgniveau 5: Arrangement SMWVB, Kentalis of TLV toegekend	Heeft de leerling extra ondersteuning nodig die we als school niet kunnen bieden, dan wordt een arrangement aangevraagd bij SWV, Kentalis, SBO/SO of andere organisatie voor jeugdondersteuning. Samen met experts en ouders maken we een arrangement op maat. (of zit hier de plusgroep omdat we nu specifieke kennis van buiten halen? Een ECHAspecialist heeft school niet in huis. Inzet van expertise a.h.v. opgesteld plan.)	IB , leerkracht, ouders Mogelijke externen als: SWV orthopedagoog, expertiseschil fysiotherapeut, logopedist e.a.	Leerkracht houdt het Ondersteuningsplan bij en noteert de afspraken/interventies. IB-er: - schaaft op naar dit niveau - geeft het OPP door aan BRON - onderhoudt contacten met externen - initieert overleg en acties Interventies worden geëvalueerd in een OT. De aanvraag loop via het ondersteuningsteam en wordt door school ingediend bij het Samenwerkingsverband.

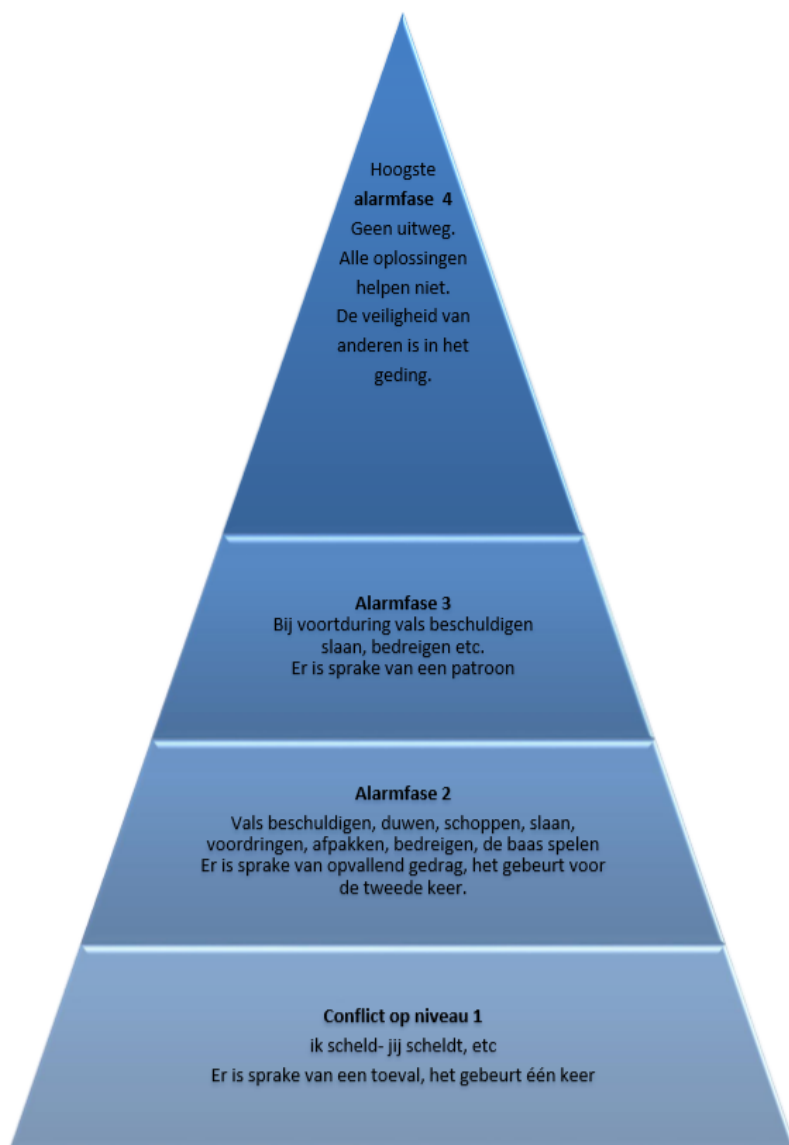
(of is dit zorgniveau 9 want deze kinderen hebben een OPP)	Ook is het mogelijk dat school samen met ouders op zoek gaan naar een andere reguliere basisschool die de gevraagde ondersteuning wel kan bieden. Van leerlingen met een arrangement wordt de ondersteuning beschreven in het OPP/ondersteuningsplan en uitgewisseld met Bron.		De toewijzingscommissie van het Samenwerkingsverband of Kentalis beslist of het arrangement wordt toegekend.
6 Bieden van extra ondersteuning elders aanvraag TLV voor SO/SBO. Te vergelijken met: - ondersteuningsroute IJssel Berkel stap 5b: aanvraag TLV voor SBO of SO - Eén zorgniveau 5: Arrangement SMWVB, Kentalis of TLV toegekend	Als blijkt dat regulier basisonderwijs niet kan voldoen aan de onderwijsbehoeftes van de leerling wordt gekeken naar een andere plek en moet toestemming worden verleend door het SWV. Er wordt aanvraag gedaan naar een toelaatbaarheidsverklaring voor SBO of SO. Na toekenning van het arrangement of TLV kan het vervolg zijn: - In reguliere school, met ondersteuning van externen - Aangepaste onderwijsvorm buiten reguliere school (SBO of SO) - Aangepaste voorzieningen voor jeugdondersteuning onder en/of na schooltijd - Afstemming school-behandeling ondersteuning SBO en SO-cl. 3/4 aanvraag TLV bij SWV. Aanvraag SO cl. 2 bij Kentalis.	IB, schoolleider, ouders, orthopedagoog SWV, leerkracht	Het ondersteuningsteam op school (OT) bereidt de aanvraag voor. De orthopedagoog adviseert op verzoek van het samenwerkingsverband over de toelaatbaarheid tot het S(B)O. Daarnaast laat het samenwerkingsverband zich adviseren door een tweede deskundige. De school dient de aanvraag, inclusief het ontwikkelingsperspectief en de 2 deskundigenadviezen, in bij het samenwerkingsverband. In Kindkans wordt de status doorgezet naar 'aanvraag TWC'. De toewijzingscommissie van het samenwerkingsverband beoordeelt de aanvraag en neemt een besluit over de toekenning van een toelaatbaarheidsverklaring. Is voor het kind een toelaatbaarheidsverklaring afgegeven? Dan melden ouders hun kind schriftelijk aan bij een school voor speciaal (basis) onderwijs. Het kind wordt zo snel mogelijk geplaatst op de nieuwe school.
Gebruikte afkortingen: ET SWV: Expertise-team Samenwerkingsverband OC-SWV: Onderwijscoach Samenwerkingsverband SL: Schoolleider IB: Intern Begeleider		TLV: Toelaatbaarheidsverklaring SO: Speciaal Onderwijs SBO: Speciaal Basisonderwijs TWC= ToewijzingsCommissie SMW=SchoolMaatschappelijk werk	OP= Ondersteuningsplan OPP= Ontwikkelings Perspectief Plan JGZ= JeugdGezinsOndersteuning OT= Ondersteuningsteam MT: Managementteam

Bijlage 3. Groepsbespreking als onderdeel van de cyclus opbrengst gericht werken

LEERKRACHT	INTERN BEGELEIDER
VOORBEREIDING	
Gelezen: - Groepsinterventies van het afgelopen half jaar eigen groep - Verslag schoolbespreking Gedaan: - Groepsoverzicht algemeen: aanpassen belemmerende en bevorderende factoren en onderwijsbehoeften. - Actuele groepsoverzichten opstellen Bij de hand: - Actuele groepsoverzichten - Bespreekpunten (hulpvragen, voorstellen)	Gelezen: - Groepsinterventies van het afgelopen half jaar - Verslag schoolbespreking Bij de hand: - Actuele groepsoverzichten - Voorstellen voor groepsinterventies (bespreekpunten)
GROEPSBESPREKING	
Evaluatie per groepsoverzicht/vakgebied (RW – BL – SP – TL) Data verzamelen - Zijn alle gegevens van alle leerlingen genoteerd? - Zijn de gegevens voldoende gespecificeerd (indien nodig)? - Zijn de doelen voor de groep/leerling behaald? Check de 3 responsen (vaardigheidsgroei-leerdoelbeheersing-betrokkenheid). - Zijn de interventies gelukt qua uitvoering? Effect van interventie? Data analyse - Is er sprake van een scheve verdeling in onderwijsbehoeften? Zo ja of zo nee, wat is daarvan de oorzaak? - Zijn uit het overzicht de overeenkomstige zaken gehaald die op groepsniveau aangepakt moeten worden? - Zijn daarna de juiste leerlingen geselecteerd: onvoldoende groei, hiaten leerdoelbeheersing of onvoldoende betrokkenheid? - Geeft de beschrijving van de stimulerende/belemmerende factoren en onderwijsbehoeften voldoende aanpaksuggesties? Zo nee, welke vragen zijn er? Onderwijsaanbod komende periode - Zijn de opbrengstdoelen voor de groep bepaald (ambitie school of hoger)? - Zijn er aanvullende leerdoelen voor de groep bepaald? - Zijn er aanvullende doelen voor de groep ten aanzien van de betrokkenheid bepaald? - Zijn er voor individuele leerlingen specifieke doelen vastgesteld (opbrengst/leerdoel/betrokkenheid)?	

onderwijskundige maatregelen - Als de groepsoopbrengsten te laag of hoger liggen dan de school ambitie, hoe komt dit in het aanbod of interventies terug? - Als er meer dan 10% leerlingen met ongeveer dezelfde individuele aanpakken zijn, is er dan overwogen om het onderwijsaanbod aan (een deel van) de groep structureel aan te passen? individuele maatregelen - Zijn leerlingen volgens de beslisregels toegewezen aan de onderwijsaanpakken (uitdagen, basis-, intensief)? - Zijn er binnen de aanpakken voor de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften individuele aanpassingen gemaakt? Tot slot - Is het onderwijs voor de komende periode passend, opbrengstgericht en behapbaar? Algemeen - Selectie van leerlingen voor een HGW- en/of leerlingenbespreking - Vaststellen professionaliseringsbehoefte van de leerkracht/intern begeleider - Vaststellen punten ter terugkoppeling naar schoolniveau
OPTIONELE OPTIES
- Groepsoverzicht Algemeen - Groepsoverzichten sociaal emotioneel en/of niet cognitieve leerlijn - Wel en wee in de groep
AFSPRAKEN
Groepsoverzicht - groepsinterventies aanvullen/aanpassen Uitvoeren van afspraken

Bijlage 4. Gedragsprotocol

Bijlage 5: Ondersteuningsroute- kalender 2019-2020: toetsen, groepsoverzichten, - plannen, - besprekingen, OPP's, DHH

Onze school werkt met een Veiligheidsplan. Hierin staan de stappen beschreven die we doorlopen bij ongewenst gedrag. Deze fases worden met de kinderen besproken.

Fase 0: Je gedraagt je naar kinderen, leerkrachten en andere mensen in de school aardig en beleefd. Je werkt goed samen en kunt een ruzie goed oplossen en plagen wordt geen pesten.	
Fase 1 en 2: Je bent (met regelmaat) storend naar andere kinderen, de leerkracht. De leerkracht bespreekt het gedrag met jou en eventuele andere betrokken leerlingen om uit te zoeken wat er aan de hand is.	
De leerkracht bepaalt welke straf er nodig is. Je biedt een welgemeend excuus aan.	
	De leerkracht maakt ter afronding een afspraak met jou hoe jij je moet gedragen. De leerkracht noteert het in Esis. Je biedt een welgemeend excuus aan. Je krijgt de kans het zelf aan je ouders te vertellen. Daarna neemt de leerkracht contact op met jouw ouders
Fase 3: Storend gedrag waar je niet lang geleden op bent aangesproken, blijft zich herhalen. Er is sprake van een patroon. De leerkracht bepaalt welke straf er nodig is.	
De leerkracht maakt een afspraak met jou hoe je je gedrag kunt verbeteren. Je vult samen met de leerkracht de afsprakenkaart in. Na 2 weken evalueert de leerkracht met jou.	
	De leerkracht noteert het in Esis. Je biedt een welgemeend excuus aan. Je krijgt de kans het zelf aan je ouders te vertellen. Daarna neemt de leerkracht contact op met jouw ouders. Het wordt ook bij de directie gemeld.
Fase 4: Na evaluatie van de afsprakenkaart blijkt dat het storende gedrag zich blijft herhalen. De leerkracht vult met de directie, jouw ouders en jou opnieuw een afsprakenkaart in voor 4 weken om je gedrag te verbeteren. Jouw ouders ondertekenen dit ook.	
Als het gedrag niet verbetert in deze fase dan schrijft de directie na overleg met jouw leerkracht een brief aan jouw ouders/verzorgers dat je bij herhaling van storend gedrag wordt geschorst.	
	Bij herhaling belt de directie jouw ouders met de mededeling dat je wordt geschorst.
	De directie heeft contact met de leerplichtambtenaar van de gemeente en het bestuur.
	Jouw ouders, de leerkracht, de directie en jij bespreken wat de reden van de schorsing is en hoe lang de schorsing duurt. Je krijgt huiswerk mee. Er wordt een afsprakenkaart gemaakt waaraan je je moet houden. Bij herhaling van ongewenst gedrag moet je van school af.

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	HGW en Ondersteuning
Sept.	DHH na 6 weken								Groepsoverzichten werkbaar OPP's opgesteld Groepsbesprekingen
Okt.	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst Soc.veiligh. lijst	Kanvas vr.lijst Soc.veiligh. lijst	Kanvas vr.lijst Soc.veiligh. lijst	Kanvas vr.lijst Soc. Veiligheid	Zorgniveaus controleren Dyslexieonderz. Aangevraagd
Nov.	Observ. DKB actueel	Observ. DKB actueel	Herfstsign.18-22	AVI B /DMT B Zorgl TIAT nov versie2 evt Strat versie3	AVIB/DMTBZorg TIAT nov versie2 evt Strat versie3	AVIB/DMTBZorg TIAT nov versie2 evt Strat versie3	AVIB/DMTBZorg TIAT nov versie2 evt Strat versie3	AVIB/DMTBZorg evt Strat versie3 RE B8 BLEZ B8 SPE B8 WW SPE B8 DMT C AVI A (taalverz.form.) TIAT feb versie2 evt Strat versie4	Overzichten soc.emot. en soc.veiligheid Kleine besprek. OPO GO en OA1 bijstellen
Jan.	Observ. DKB actueel	Observ. DKB actueel	Wintersign.27-31 RE M3 BLui M3 SPE M3 DMT A AVI A	RE M4 SPE M4 DMT A AVI A (Blez M4 formatief) TIAT feb versie2 evt Strat versie4	RE M5 BLEZ M5 SPE M5 DMT C AVI A TIAT feb versie2 evt Strat versie4	RE M6 BLEZ M6 SPE M6 DMT C AVI A (taalverz.form.) TIAT feb versie2 evt Strat versie4	RE M7 BLEZ M7 SPE M7 DMT C AVI A (taalverz.form.) TIAT feb versie2 evt Strat versie4		CITO toets-periode Info vanuit verrijkingsgroep en plusklas voor rapport alle resultaten in Esis
Febr.	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst DHH Quickscan	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst DHH Quickscan	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Kanvas vr.lijst	Rapport mee Zelfevaluatie concept Grote besprek. OPO GR8 vrl. adv Groepsbesprekingen GO1 OA1 evalueren GO2OA2 opgesteld OPP's bijgesteld Zorgln ivm doublure Zelfevaluatie
Mrt									Overzichten soc.emo DHH vragenlijsten ingevuld Dyslexieonderz. Aangevraagd

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	HGW en Ondersteuning
Apr.	Observ. DKB actueel	Observ. DKB actueel	DMTA AVIB ZorgII 20-24 lentesign.	DMTA/AVIB Zorg	DMTA/AVB Zorg	DMTA/AVB Zorg	DMTA/AVB Zorg	CITO 15, 16	DHH rapportages Eval. Zorgtraj. Doub. Kleine besprek. OPO GO2 en OA2 bijstellen 15, 16: adaptieve eindcito
Mei				TIAT mei versie2 evt Strat versie1	TIAT mei versie2 evt Strat versie1	TIAT mei versie2 evt Strat versie1	TIAT mei versie2 evt Strat versie1	TIAT mei versie2 evt Strat versie1	GR8 PO-VO advies
Juni	Observ. DKB actueel	Observ. DKB actueel	Eindsign. 22-26 RE E3 BLui E3 SPE E3 DMT B AVI A zorgIIIn (BLEZ E3 form.)	RE E4 BLEZ E4 SPE E4 DMT B AVI B	RE E5 BLEZ E5 SPE E5 DMT B AVI B	RE E6 BLEZ E6 SPE E6 DMT B AVI B	RE E7 BLEZ E7 SPE E7 WW SPE E7 DMT B AVI B (Studievh. form.)		CITO toets-periode alle resultaten in Esis Info vanuit verrijkgroep en plusklas voor rapport Zelfevaluatie concept
Juli									Grote besprek. OPO Rapport mee OA2 geëvalueerd GO aangepast Groepsbespreking OPP's geëvalueerd Overdracht IIIn Zorgniveaus controleren Dysl.onderz. aangev DHH geëval. en groepen komend jaar

Bijlage 6. Onderwijsbehoeften hoog gevoelige kinderen

Positieve factoren	Belemmerende factoren	Onderwijsbehoefte
- Plichtsgetrouw - Attent op de behoefte van anderen - Harde werkers - Sociaal - Veel fantasie - Gewetensvol - Perfectionistisch - Gevoelig voor geur, kleur, smaak, geluid enz. - Wanneer hij/zij bewust is van hooggevoelig zijn kan hij/zij goed grenzen aangeven. - Intense beleving -> heel boos, heel blij enz.	- Veel bezig met anderen - Perfectionistisch - Veel gericht op de omgeving - Gevoelig voor signalen uit de omgeving - Voelen zich snel opgejaagd. - Veranderingen hebben veel impact - Overdonderd door geur, kleur, smaak, geluid enz. - Snel van hun stuk gebracht - Wanneer ze niet bewust zijn van hun hooggevoelig zijn kunnen ze er in blijven hangen. - Spannende boeken, programma's en films hebben veel impact. - Eten bijv. suikers kan gevoelige reacties opwekken. - Intense beleving -> heel boos, heel blij enz.	- Rust en stilte - Een plekje om tot je zelf te kunnen komen - Gezien worden - Een leerkracht die congruent/ helder is in wat hij zegt en uitstraalt. - Behoefte aan uiten van creativiteit - Een leerkracht die vraagt naar zijn behoefte. - Mogelijkheid om de behoefte te vertellen → niet alleen in woorden. - Een gezond klimaat → genoeg licht en gezonde lucht. - Naar buiten en bewegen - Kijken naar de mogelijkheden in plaats van de moeilijkheden

www.hooggevoeligheelgewoon.nl